

Butlletí del Consell General

Núm. 103/2014

Casa de la Vall, 9 de desembre del 2014

SUMARI

2- PROCEDIMENT LEGISLATIU COMÚ

2.1 Projectes de llei

Publicació de l'informe de la Ponència i l'informe de la Comissió Legislativa d'Interior en relació al **Projecte de llei de modificació del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989.** pàg. 2

2.2 Proposicions de llei

Admissió a tràmit i publicació de la **Proposició de llei per l'eradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica**, i obertura del termini de presentació del criteri del Govern. pàg. 27

2- PROCEDIMENT LEGISLATIU COMÚ

2.1 Projectes de llei

Edicte

El síndic general, d'acord amb les previsions de l'article 100.2 del Reglament del Consell General,

Disposa

Publicar l'informe de la Ponència i l'informe de la Comissió Legislativa d'Interior relació al **Projecte de llei de modificació del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989.**

Tot el que es fa públic per a general coneixement i efectes.

Casa de la Vall, 9 de desembre del 2014

Vicenç Mateu Zamora
Síndic General

Informe de la Ponència de la Comissió Legislativa d'Interior

La M. I. Sra. Meritxell Verdú Marquilló, del Grup Parlamentari Demòcrata, nomenada ponent per la Comissió Legislativa d'Interior el dia 29 de setembre del 2014, a la vista del **Projecte de llei de modificació del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989**, proposa, segons el que disposa l'article 97 del Reglament del Consell General, l'informe següent:

Projecte de llei de modificació del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989

Exposició de motius

El dia 29 de març de 1989, els delegats permanents dels coprínceps van aprovar el Codi de l'Administració que, juntament amb l'aprovació de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, el 15 de novembre del mateix any, suposa la culminació del procés de naixement del dret administratiu modern al Principat d'Andorra, iniciat amb la creació, l'any 1982, del Consell Executiu, que va segregar l'Administració pública del Consell General. Fins llavors, si bé les normes emanades del Consell General, o altres vegades, dels coprínceps i els seus delegats, incidien en l'àmbit material del dret administratiu, no es podia parlar pròpiament de l'existència d'aquest dret al nostre país, atès que no era invocable ni impugnabile davant els tribunals.

El Codi de l'Administració regula per primera vegada les institucions bàsiques del dret administratiu, concretament l'acte administratiu, els contractes administratius, la responsabilitat administrativa, la funció pública i els béns de l'Administració, i també estableix les regles generals del procediment administratiu i dels recursos administratius. D'altra banda, la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal permet, també per primera vegada, la tutela jurisdiccional de les normes del dret administratiu davant una jurisdicció especialitzada.

El Codi de l'Administració, aprovat quatre anys abans de la promulgació de la Constitució, s'inspira en uns principis generals que són congruents amb els drets i les garanties que reconeix la norma suprema. Per aquest motiu, s'ha aplicat sense dificultats des de llavors i malgrat estar en vigor des de fa més de vint-i-cinc anys, només ha estat modificat molt parcialment dues vegades, amb la Llei del Govern, del 15 de desembre del 2000, i la Llei 11/2004, del 27 de maig, de modificació puntual del Codi de l'Administració. En efecte, el Codi de l'Administració ha proporcionat i continua oferint un marc jurídic i normatiu complet i adequat, i ha assolit amb escreix les finalitats cercades amb la seva aprovació. No obstant això, la necessitat de modificar una vegada més o d'ampliar-ne el contingut, a l'efecte de facultar l'Administració general i els comuns per tal que puguin executar forçosament i per si mateixos els actes administratius que dictin i siguin executoris, o per delegar aquesta facultat en el saig, ha fet aconsellable aprofitar l'ocasió per modificar altres disposicions normatives del Codi que convenia adaptar a la realitat actual, i també afegir-ne de noves per resoldre algunes mancances o llacunes constatades.

Així doncs, s'ha promogut una tercera modificació del Codi de l'Administració, amb un abast més ampli i general que les modificacions anteriors, mitjançant una Llei que es desglossa en dinou articles, dues disposicions transitòries i tres disposicions finals, una de les quals comporta la modificació, l'addició i la derogació de diversos articles de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal.

Tal com s'ha anticipat, els tres primers articles de la Llei, que formen part de la secció sisena del capítol III del Codi, atorguen a l'Administració general i als comuns la prerrogativa d'executar per la via forçosa, de forma autònoma i sense la intervenció, preceptiva fins ara, dels òrgans jurisdiccional, els actes administratius que dictin i siguin executoris, excepte els que s'han d'executar a través de mesures de compulsió directa, quan una llei no els autoritzi a fer-ho o no concorrin raons d'extrema urgència i necessitat. Al mateix temps, es possibilita que puguin acudir al saig a aquest efecte, i es detallen i regulen

els mitjans d'execució que les administracions tenen al seu abast, segons el tipus d'acte administratiu que s'ha d'executar forçosament, i alhora es determinen els òrgans competents per decidir aquesta execució forçosa.

Aquesta facultat atorgada a l'Administració general i als comuns, que s'ha d'exercir d'acord amb el procediment que estableix la nova Llei de bases de l'ordenament tributari, suposa un canvi absolut del model existent, atès que trasllada a l'autoritat administrativa una competència fins ara exclusiva de la jurisdicció, amb la finalitat de resoldre o mitigar una problemàtica que d'ençà de l'any 1993 ha augmentat de forma exponencial. En efecte, el nombre cada cop més important d'actes administratius que no són executats voluntàriament i que a hores d'ara requereixen la tutela jurisdiccional per tal de ser executats per la via forçosa, ha conduït a una situació de col·lapse dels serveis de l'Administració de Justícia competents, motiu pel qual sovint aquesta tutela no es pot obtenir, amb el menyscapse que aquest fet comporta per a les administracions executants.

A continuació, la Llei deroga expressament el capítol IV del Codi de l'Administració, que ja va ser duta a terme de forma implícita amb l'aprovació, el dia 15 de desembre del 2000, de la Llei de la funció pública, i d'altra banda, modifica l'article 106, per adaptar-lo al principi de jerarquia normativa que emana de l'article 3 de la Constitució.

Els set articles següents, que s'encabeixen en una nova secció del capítol VIII del Codi de l'Administració, detallen els principis essencials del procediment sancionador administratiu, i desenvolupen d'aquesta manera els principis fonamentals que s'infereixen de l'article 1 del Codi. En aquest sentit, es reconeixen i es doten de contingut els principis de legalitat i de tipicitat; d'irretroactivitat de les disposicions sancionadores, llevat que comportin un efecte favorable per a la persona presumptament infractora; de seguretat jurídica; d'interdicció de tota arbitrarietat o de culpabilitat; de proporcionalitat i de prohibició de la doble pena. Així doncs, es trasllada al text legal el concepte de "coloració penal" del dret administratiu sancionador que des de fa anys reconeix la nostra jurisprudència, en consonància amb la del Tribunal Europeu de Drets Humans. I per aquesta mateixa raó, es precisen quins són els drets que emparen la persona que és objecte d'un expedient sancionador i, alhora, s'estableix una regulació específica del procediment administratiu sancionador que el Codi no distingia del procediment ordinari.

Tot seguit, la Llei modifica o afegeix cinc articles al capítol IX del Codi de l'Administració, amb

l'objectiu de reformar substancialment el règim actual dels recursos administratius. En efecte, s'elimina el recurs d'alçada al Govern contra els actes que dicten els comuns, contradictori amb el principi d'autogovern dels comuns que garanteix l'article 79 de la Constitució. Aquest fet ha motivat que s'interpretés com un recurs d'alçada impropï i ha ocasionat disfuncions. Així doncs, s'estableix en tots els casos un recurs únic que s'interposa sempre davant de l'òrgan col·legiat de l'Administració que ha dictat l'acte, llevat que es prevegi altrament. D'altra banda, a fi de reforçar els drets i les garanties de la persona administrada, s'amplia el termini general per a la interposició del recurs administratiu, dels tretze dies hàbils actuals que provenen del *Manual Digest*, excessivament curts, fins a un mes des de la notificació de l'acte objecte de recurs; es fixa l'obligació de l'Administració de resoldre en fase de recurs sobre totes les qüestions plantejades, encara que no hagin estat al·legades per la persona administrada, i s'incorpora expressament la prohibició de la "*reformatio in peius*". Ensenms, la modificació de l'article 127, posada en concordança amb la modificació de l'article 36 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal que efectua l'apartat 1 de la disposició final primera, comporta igualment un allargament substancial dels terminis per interposar recurs davant la jurisdicció administrativa, que esdevenen d'un mes a partir de la notificació de la resolució administrativa expressa, o de sis mesos contra la resolucions presumptes basades en el silenci administratiu, en lloc del termini de tretze dies hàbils que en tots els casos s'aplica actualment. Finalment, es regula per primera vegada la possibilitat d'interposar un recurs extraordinari de revisió contra els actes administratius fermes en determinats supòsits taxats.

Els dos darrers articles tenen com a finalitat, d'una banda, derogar la disposició transitòria del Codi de l'Administració, que va deixar de tenir raó d'existir a partir de la instauració de la jurisdicció administrativa i fiscal, i d'altra banda, fer possible l'aplicació del termini d'un mes per interposar recurs administratiu a les lleis especials que reproduïxen allò que disposa el Codi en aquesta matèria, en lloc de remetre-s'hi.

Les dues disposicions transitòries regulen el règim aplicable als procediments d'execució forçosa dels actes administratius que s'estiguin tramitant a la data de l'entrada en vigor dels articles que fan possible l'execució per part de l'Administració general i els comuns dels seus actes executoris, i determinen les normes aplicables als procediments sancionadors que es trobin en fase de tramitació en el moment de l'entrada en vigor de la nova secció 5 del capítol VIII del Codi.

La disposició final primera modifica tres articles de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, n'afegeix un i en deroga un altre. A banda del que s'ha esmentat, la disposició té la finalitat de confirmar la prerrogativa d'autotutela executiva de l'Administració general i dels comuns en relació amb els actes executoris que dictin, però també té l'objectiu de fer possible que a partir d'ara el saig esdevingui competent per executar les resolucions judicials que pronunciï la jurisdicció administrativa, que consisteixin en el pagament d'una quantitat líquida, i en el futur, les que puguin ser acomplertes per una persona distinta de la persona obligada, tal com s'esdevé per a les resolucions judicials en matèria civil, d'acord amb la Llei del saig, per aplicació de la disposició final tercera, que modifica l'annex III del Decret dels veguers del 4 de febrer de 1986.

Aquesta novetat ha de permetre agilitzar l'execució de la majoria de les resolucions judicials que dicta a hores d'ara la jurisdicció administrativa, la qual podrà concentrar els seus recursos en l'acompliment de la funció principal que té encomanada i que consisteix en la tramitació i la resolució dels litigis. Per tant, es feia també necessari regular amb detall els tràmits processals que s'han de seguir des que la persona interessada insta l'execució forçosa de la resolució judicial fins que es troba en disposició de sol·licitar aquesta execució al saig.

Finalment, la Llei conclou amb dues altres disposicions finals que, d'una banda, encomanen al Govern la publicació dels textos consolidats corresponents i, d'altra banda, fixen la data d'entrada en vigor en dos temps dels articles i les disposicions transitòries i finals de la Llei.

Esmena 1

De modificació

Grup Parlamentari Demòcrata (1)

Es proposa modificar el paràgraf 12 de l'exposició de motius, substituint el text del Projecte de Llei pel redactat següent:

“La disposició final primera modifica tres articles de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, n'afegeix un i en deroga un altre. **A banda del que s'ha esmentat, la disposició té la finalitat de confirmar la prerrogativa d'autotutela executiva de l'Administració general i dels comuns en relació amb els actes executoris que dictin, però també té l'objectiu de fer possible que a partir d'ara el saig esdevingui competent per executar les resolucions judicials que pronunciï la jurisdicció administrativa i que consisteixin en el pagament d'una quantitat líquida, tal com s'esdevé per a la resolucions judicials en matèria civil, d'acord amb la Llei**

del saig, per aplicació de la disposició final tercera, que modifica l'annex III del Decret dels veguers del 4 de febrer de 1986.”

Article 1. Modificació de l'article 51

Es modifica l'article 51 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 51

1. L'Administració general i els comuns poden procedir, per si mateixos, a l'execució forçosa dels actes administratius que siguin executoris, excepte quan se suspengui l'execució d'acord amb la Llei, o quan la Constitució o la llei exigeixin la intervenció dels òrgans jurisdiccionals.
2. Quan es tracti de sancions, la interposició de recurs en temps i forma impedeix l'execució forçosa fins que la sanció esdevingui ferma.
3. Sense perjudici de la facultat d'execució forçosa a què es refereix l'apartat primer, l'Administració general i els comuns poden recórrer també al saig per tal que procedeixi a l'execució forçosa dels actes administratius que siguin executoris, un cop dictada la provisió de constrenyiment.”

Esmena 2

De modificació

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (1)

Es proposa modificar el redactat de l'article 1 del Projecte de Llei que modifica l'article 51 del Codi de l'Administració en el seu apartat 51.3, que quedaria redactat de la forma següent:

“Article 1. Modificació de l'article 51

Es modifica l'article 51 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 51

1. L'Administració general i els comuns poden procedir, per si mateixos, a l'execució forçosa dels actes administratius que siguin executoris, excepte quan se suspengui l'execució d'acord amb la llei, o quan la Constitució o la llei exigeixin la intervenció dels òrgans jurisdiccionals.
També els organismes autònoms o entitats parapúbliques si hi ha una llei que ho autoritza.
2. Quan es tracti de sancions, la interposició de recurs en temps i forma impedeix l'execució forçosa fins que la sanció esdevingui ferma.
3. Sense perjudici de la facultat d'execució forçosa a què es refereix l'apartat primer, l'Administració general i els comuns, **així com els organismes autònoms o entitats parapúbliques si hi ha una llei que ho autoritza**, poden recórrer també al saig per tal que procedeixi a

l'execució forçosa dels actes administratius que siguin executoris, sempre que es tracti d'actes administratius que comportin el pagament d'una quantitat líquida, un cop dictada la provisió de constrenyiment."

Motivació:

La possibilitat d'executar i recórrer al Saig també s'ha de contemplar per als organismes autònoms i entitats parapúbliques si una llei, la que regula aquests organismes, així ho permet. Correspon introduir aquesta precisió en el Codi de l'Administració, pel fet que aquests organismes, d'acord amb l'article 13 del Codi de l'Administració, constitueixen Administració pública.

Entenem que no és convenient que el saig tingui facultats executòries d'actes administratius que no impliquin el pagament d'una quantitat de diners (per exemple, enderrocar una construcció). Altrament, altres tipus d'execucions la naturalesa de les quals impliqui realitzar o abstenir-se de realitzar determinats actes, que no siguin el pagament d'un import, suposaria l'atribució de facultats excessives al saig, que únicament han de correspondre a les administracions públiques i als organismes jurisdiccionals, en perjudici de les necessàries garanties dels administrats.

Article 2. Addició d'un article 51 bis

S'introdueix un nou article 51 bis al Codi de l'Administració, dins el capítol III, que queda redactat en els termes següents:

"Article 51 bis

1. L'execució forçosa dels actes que comportin el pagament d'una quantitat líquida es duu a terme per la via de constrenyiment patrimonial, d'acord amb les normes que regulen el procediment de recaptació tributària en període executiu.

2. L'execució forçosa dels actes que puguin ser acompanyats per una persona distinta de la persona obligada es duu a terme per mitjà de l'execució subsidiària. Amb aquesta finalitat, l'Administració executant pot practicar l'execució per si mateixa o per una tercera persona i exigir després l'import de les despeses i l'import corresponent als danys i perjudicis ocasionats, d'acord amb el que estableix l'apartat anterior. També pot liquidar provisionalment l'import esmentat abans de l'execució material i procedir per la via de constrenyiment patrimonial per obtenir-lo, i sufragar amb aquest import l'execució, a reserva de la liquidació definitiva.

3. En els supòsits en què ho autoritzin les lleis, per a l'execució de determinats actes l'Administració

general i els comuns poden imposar multes coercitives, reiterades i separades per un espai de temps suficient per donar-hi compliment. La multa coercitiva és independent de les multes que es puguin imposar com a sanció, i els dos tipus de multa són compatibles.

4. Els actes administratius que imposin una obligació personalíssima i no es puguin executar per cap dels mitjans anteriors, es poden executar mitjançant compulsió directa quan una llei ho autoritzi; altrament, les administracions públiques han d'acudir a la jurisdicció per obtenir-ne l'execució forçosa. Això no obstant, en cas d'extrema urgència i per evitar un perill greu, les administracions públiques poden recórrer a mesures de compulsió directa sobre les persones."

Article 3. Addició d'un article 51 ter

S'introdueix un nou article 51 ter al Codi de l'Administració, dins el capítol III, que queda redactat en els termes següents:

"Article 51 ter

Són òrgans competents per decidir l'execució forçosa dels actes administratius que siguin executoris i per dictar la provisió de constrenyiment:

a) En l'Administració general, el cap de Govern i els ministres. Aquesta competència és delegable.

b) En els comuns, l'òrgan que disposi l'ordinació d'organització i funcionament de cada comú. En defecte de previsió expressa, és competent el cònsol, que pot delegar aquesta competència."

Esmena 3

De modificació

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (2)

Es proposa modificar el redactat de l'article 3 del Projecte de Llei que addiciona un nou article 51 ter del Codi de l'Administració afegint un darrer paràgraf, que quedaria redactat de la forma següent:

"Article 3. Addició d'un article 51 ter

S'introdueix un nou article 51 ter al Codi de l'Administració, dins el capítol III, que queda redactat en els termes següents:

"Article 51 ter

Són òrgans competents per decidir l'execució forçosa dels actes administratius que siguin executoris i per dictar la provisió de constrenyiment:

a) En l'Administració general, el cap de Govern i els ministres. Aquesta competència és delegable.

b) En els comuns, l'òrgan que disposi l'ordinació d'organització i funcionament de cada comú. En

defecte de previsió expressa, és competent el cònsol, que pot delegar aquesta competència.”

c) En els organismes autònoms i entitats parapúbliques que ostenten aquesta potestat, l'organisme que tingui aquestes potestats, d'acord amb el seu règim de funcionament intern.

Una vegada l'acte administratiu ha esdevingut ferm i executable, l'Administració general i els Comuns, i si està prevista aquesta facultat, els organismes autònoms i entitats parapúbliques, tenen el termini de 15 dies hàbils per a iniciar el procediment executiu de constrenyiment, o en el seu cas, de demanar la seva execució via judicial o encarregar aquesta al saig.

Passat aquest termini sense haver iniciat l'efectiva execució de l'acte administratiu, qualsevol persona interessada pot demanar la seva execució davant l'autoritat judicial. Tot sense perjudici de la responsabilitat que correspongui per aquesta manca d'execució en el termini indicat.”

Motivació:

Es torna a fer menció dels organismes autònoms i entitats parapúbliques, pels mateixos motius adduïts en la motivació a l'esmena anterior.

En sintonia amb el que preveu el Codi de l'Administració i en especial el seu article 50, relatiu a l'executorietat dels actes administratius i les seves excepcions, es tracta d'evitar, establint un termini obligatori per a iniciar l'execució dels actes administratius fermes, un tracte arbitrari o injustificat respecte de tots els administrats i una vulneració de l'interès públic, de forma que no sigui possible per a les administracions posposar o aparcar l'execució de determinats actes administratius fermes i executius, en perjudici de l'interès general.

A la vegada, s'introdueix la possibilitat que qualsevol ciutadà que evidenciï interès en l'execució d'un acte administratiu ferm i executori, tingui mecanismes per tal de fer que l'execució es porti a terme. En aquest cas, es creu adient i lògic que la via sigui la de demanar l'auxili de l'autoritat judicial.

Tot sense perjudici de la responsabilitat administrativa que se'n pugui derivar d'aquesta eventual inactivitat per part de l'administració pública.

Esmena 4

De modificació

Grup Mixt (1)

Es proposa modificar l'apartat b) de l'article 3 pel redactat següent:

“b) En els comuns és competent el cònsol, en absència o impediment del qual ho és el cònsol menor.”

Motivació:

Estem davant d'una de les garanties principals del constrenyiment. Tenint en compte la novetat del sistema seria convenient que la competència fos indelegable a nivell comunal, on hauria de ser sempre exercida pel cònsol o bé només pel cònsol major i el cònsol menor.

Article 4. Derogació del capítol VI

Es deroga expressament el capítol VI del Codi de l'Administració, intítulat *La funció pública*, i els articles 65 a 75, ambdós inclosos, que s'hi contenen.

Article 5. Modificació de l'article 106

Es modifica l'article 106 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 106

Qualsevol procediment establert per normes de rang inferior a la llei ha de respectar, en tot cas, les disposicions d'aquest capítol.”

Esmena 5

De modificació

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (3)

Es proposa modificar el redactat de l'article 5 del Projecte de Llei que modifica l'article 106 del Codi de l'Administració afegint una darrera frase, que quedaria redactat de la forma següent:

“Article 5. Modificació de l'article 106

Es modifica l'article 106 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 106

Qualsevol procediment establert per normes de rang inferior a la llei ha de respectar, en tot cas, les disposicions d'aquest capítol, **excepte que derivi i desenvolupi una llei especial.**”

Motivació:

Es tracta de preveure i deixar oberta la possibilitat que una norma de rang inferior a una llei, per exemple un reglament, pugui desenvolupar una llei específica que contempli un procediment específic, sense que aquest es vegi limitat per l'article 106 tal com estava redactat. Hauria de ser possible que un reglament pogués desenvolupar un procediment específic derivat d'una llei concreta, amb el benentès que tant la llei específica com el reglament, han de respectar els principis generals del procediment administratiu i els drets i garanties establerts en la Constitució.

Esmena 6**D'addició**

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (4)

Es proposa una modificació no prevista en el Projecte de Llei, addicionant un nou article 5 bis que modifica l'actual article 114 del Codi de l'Administració, afegint un darrer paràgraf, que quedaria redactat de la forma següent:

“Article 5 bis. Modificació de l'article 114

Es modifica l'article 114 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 114

Els serveis administratius tenen la funció d'instruir els expedients, és a dir, de reunir tots els elements que permetin a l'autoritat competent de prendre una decisió amb ple coneixement de causa.

D'acord amb l'article 36 del present Codi, caldrà respectar la reglamentació sobre formes i terminis eventualment prescrits.

Les mesures d'instrucció i, especialment, els complements d'informació que puguin ésser demanats als interessats podran constituir causes de pròrroga dels terminis per a la presa de la decisió, pròrroga que no podrà excedir la meitat dels referits terminis, si les circumstàncies ho aconsellen i si amb aquesta pròrroga no es perjudiquen drets de tercers.

Excepcionalment, aquesta pròrroga es pot ampliar fins a un màxim de sis mesos més del termini fixat inicialment en el cas que per a poder prendre una decisió sigui necessari la confecció d'una o varies pericials tècniques. Aquesta pròrroga s'ha de motivar i no serà possible si es perjudiquen drets de tercers.

Aquesta possibilitat no pot afectar mai els terminis dels recursos administratius i jurisdiccionals.

Motivació:

La pràctica administrativa evidencia que quan l'administració pública ha de prendre una decisió, hi ha ocasions que es fa necessari l'elaboració de determinats informes pericials complexes els quals requereixen d'un termini major que els dos mesos ordinaris i el mes de pròrroga opcional, de forma que l'administració es veu abocada a resoldre per silenci administratiu i, en molts casos, obligar a encetar la via del recurs quan cabria la possibilitat que, obtenint el resultat pericial, la decisió fos favorable a l'administrat.

Es tracta d'obrir aquesta via d'una pròrroga extraordinària, limitada només als casos en què per a prendre una decisió, sigui necessari obtenir

nous elements de coneixement que no poden ser confeccionats en un termini breu. Com a mesura extraordinària, la decisió d'aquesta pròrroga caldria que fos motivada i només cabria en el cas que no es perjudiqués el dret de tercers.

Article 6. Addició d'una nova secció

S'introdueix un nova secció al Codi de l'Administració, amb el número 5, dins el capítol VIII, després de l'article 123, que queda redactada en els termes següents:

“5. Procediment sancionador”**Article 7. Addició d'un article 123 bis**

S'introdueix un nou article 123 bis al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 bis

1. Les administracions públiques només poden exercir la potestat sancionadora quan els ha estat atribuïda expressament per una llei, i ho han de fer d'acord amb el procediment establert legalment per exercir-la o, en defecte de procediment legal establert, amb aquest capítol.

2. Només constitueixen infracció administrativa les vulneracions de l'ordenament jurídic que estiguin establertes com a tals per una llei o per una ordinació comunal en el marc d'allò que disposa la Llei qualificada de delimitació de competències dels comuns. Les disposicions reglamentàries de desenvolupament poden introduir especificacions o graduacions a les infraccions i les sancions establertes legalment, però no poden establir noves infraccions o sancions ni alterar la naturalesa ni els límits de les infraccions i les sancions fixades legalment.

3. Només són aplicables les disposicions sancionadores que estiguin en vigor en el moment de produir-se els fets que constitueixen la infracció administrativa. Això no obstant, les disposicions sancionadores s'apliquen retroactivament si afavoreixen la persona presumptament infractora.

4. Només poden ser sancionades per fets constitutius d'infracció administrativa les persones físiques i jurídiques que en resultin responsables, encara que sigui per simple negligència. Les responsabilitats administratives que derivin del procediment sancionador són compatibles amb l'exigència a la persona infractora del restabliment de la situació que hagi alterat al seu estat originari, i també amb la indemnització pels danys i perjudicis que hagi ocasionat.

5. Les sancions administratives no poden comportar mai privació de llibertat.

6. No es poden sancionar novament els fets que ja han estat sancionats penalment o administrativament, quan s'aprecia identitat del subjecte, del fet i del fonament de la sanció.”

Article 8. Addició d'un article 123 ter

S'introdueix un nou article 123 ter al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 ter

Qualsevol persona subjecta a un expedient sancionador té els drets següents:

- a) Dret a ser informada dels fets que se li imputen; de la infracció o les infraccions que aquests fets puguin constituir; de les sancions que li puguin ser imposades, i de la identitat de l'instructor i de l'òrgan competent per imposar la sanció.
- b) Dret a conèixer, en qualsevol moment, l'estat de la tramitació del procediment sancionador i a obtenir còpies dels documents que hi consten, en els termes establerts per aquest Codi.
- c) Dret a formular al·legacions, a proposar les proves que consideri oportunes i a utilitzar tots els mitjans de defensa admesos per l'ordenament que siguin procedents.
- d) Dret a la presumpció d'innocència i a no declarar en contra de si mateixa.
- e) Dret a ésser assistida per un advocat durant la tramitació de l'expedient.
- f) Dret a obtenir una resolució motivada.
- g) Qualsevol altre dret que li reconeguin la Constitució i les lleis.”

Esmena 7

De modificació

Grup Mixt (2)

Es proposa modificar el redactat de l'apartat e) de l'article substituïnt-lo pel redactat següent:

“e) Dret a ésser assistida per un advocat durant la tramitació de l'expedient: correspon a la persona expedientada la designació i la remuneració del lletrat que l'hagi d'assistir.”

Motivació:

Sembla clar que l'advocat no serà retribuït per l'erari públic, però la redacció original pot portar a diversos equívocs. A més, cal lligar aquesta previsió amb el Projecte de Llei de l'exercici de la professió d'advocat i del Col·legi Oficial d'Advocats d'Andorra, que està actualment en tramitació. Aquell text preveu –com és habitual– dos drets:

-Dret a un advocat d'ofici, “quan l'òrgan jurisdiccional competent decideixi que una persona ha de ser assistida o defensada per un advocat”.

-Benefici de justícia gratuïta, atorgada per l'òrgan jurisdiccional competent (d'acord amb la normativa vigent).

Sembla que cap dels dos es volen reconèixer per al procediment administratiu sancionador, però no es veu clar. Per això es vol precisar l'article.

Article 9. Addició d'un article 123 quater

S'introdueix un nou article 123 quater al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 quater

1. El procediment sancionador s'inicia mitjançant una providència de l'òrgan competent en cada cas. Aquesta providència s'ha de notificar a la persona expedientada.
2. En rebre una comunicació o denúncia respecte a una suposada infracció administrativa, l'òrgan competent per iniciar el procediment pot ordenar l'obertura d'una informació reservada, abans de dictar la providència mitjançant la qual decideix la incoació de l'expedient o, si escau, l'arxiu de les actuacions.
3. En la mateixa providència en què ordena la incoació de l'expedient, l'òrgan competent ha de nomenar un instructor.
4. El procediment sancionador ha de separar la fase instructora de la sancionadora, que han de ser encomanades a òrgans diferents.
5. L'exercici per part de les administracions públiques de la potestat disciplinària respecte del personal al seu servei, tant de relació estatutària com contractual, no es regeix per les normes d'aquest capítol, sinó per les normes que regulen la relació de servei corresponent.”

Esmena 8

De modificació

Grup Mixt (3)

Es proposa modificar l'apartat 3 de l'article 9 amb el text següent:

“3. En la mateixa providència en què ordena la incoació de l'expedient, l'òrgan competent ha de nomenar un instructor. També pot adoptar, en aquesta o en posteriors providències, les mesures cautelars motivades que s'estimin pertinents.”

Motivació:

Sembla aconsellable exigir una motivació expressa de les mesures cautelars que s'adoptin.

Esmena 9**De modificació**

Grup Mixt (4)

Es proposa modificar l'apartat 5 de l'article 9 amb l'addició del text següent:

“5. L'exercici per part de les administracions públiques de la potestat disciplinària respecte del personal al seu servei, tant de relació estatutària com contractual, no es regeix per les normes d'aquest capítol, sinó per les normes que regulen la relació de servei corresponent. En aquest cas, el present Codi tindrà caràcter supletori.”

Motivació:

L'exclusió de l'aplicació d'aquesta norma a la potestat disciplinària també està present al Dret espanyol i sembla justificada tenint en compte la vigent regulació de la Llei de funció pública. No obstant, convé mantenir el caràcter supletori de la norma general. El redactat que proposem ho fa possible.

Article 10. Addició d'un article 123 *quinquies*

S'introdueix un nou article 123 *quinquies* al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 *quinquies*

1. Notificada la incoació de l'expedient, l'instructor ordena la pràctica de totes les actuacions i proves que consideri adequades per a l'esclariment dels fets i per determinar les responsabilitats susceptibles de sanció.

2. A la vista de les actuacions practicades, l'instructor redacta un plec de càrrecs, en què hi han de constar l'exposició dels fets imputats a la persona expedientada, la referència a les disposicions que han estat infringides i la proposta de sanció.

Si l'expedient s'obre simultàniament contra més d'una persona, s'han de diferenciar clarament els fets que s'imputen a cadascuna, les infraccions que constitueix cada conducta i les sancions que es proposen per a cada infracció.

3. El plec de càrrecs s'ha de notificar a la persona expedientada, que disposa d'un termini de deu dies hàbils per contestar-lo, per al·legar tot allò que estimi pertinent en defensa seva, i per proposar proves, si ho considera oportú.

4. L'instructor també pot decidir, d'ofici, l'obertura d'un termini de prova, que no pot ser superior a un mes; en aquest cas dóna a la persona expedientada la possibilitat de proposar-ne i practica les proves que consideri pertinents.

L'instructor ha de rebutjar les proves proposades per la persona expedientada, mitjançant resolució motivada quan resultin improcedents o

innecessàries. Aquesta resolució no és susceptible de recurs, sense perjudici de la possibilitat de tornar a proposar les proves rebutjades en el marc del recurs contra la resolució que posi fi a l'expedient.

5. En el termini d'un mes a comptar de l'acabament del període de prova, quan s'hagi obert, o del termini per contestar el plec de càrrecs, en els altres supòsits, i amb independència que la persona expedientada l'hagi contestat o no, l'instructor dicta una proposta de resolució.

6. L'instructor trasllada la proposta de resolució a la persona expedientada, i li dóna un nou termini de deu dies hàbils per fer les al·legacions que consideri convenients.

Transcorregut aquest termini, eleva la proposta de resolució, juntament amb les al·legacions formulades eventualment, a l'òrgan competent per resoldre. L'instructor pot prescindir d'aquest darrer tràmit, quan la proposta de resolució no contingui cap modificació del plec de càrrecs en relació amb els fets que es consideren provats, la seva qualificació jurídica i la sanció que es proposa.”

Esmena 10**De modificació**

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (5)

Es proposa modificar el redactat de l'article 10 del Projecte de Llei que addiciona un article 123 *quinquies* del Codi de l'Administració afegint una darrera frase a l'apartat 4. i suprimint la darrera frase de l'apartat 6. Així, l'article quedaria redactat de la forma següent:

“Article 10. Addició d'un article 123 *quinquies*

S'introdueix un nou article 123 *quinquies* al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 *quinquies*

1. Notificada la incoació de l'expedient, l'instructor ordena la pràctica de totes les actuacions i proves que consideri adequades per a l'esclariment dels fets i per determinar les responsabilitats susceptibles de sanció.

2. A la vista de les actuacions practicades, l'instructor redacta un plec de càrrecs, en què hi han de constar l'exposició dels fets imputats a la persona expedientada, la referència a les disposicions que han estat infringides i la proposta de sanció.

Si l'expedient s'obre simultàniament contra més d'una persona, s'han de diferenciar clarament els fets que s'imputen a cadascuna, les infraccions que constitueix cada conducta i les sancions que es proposen per a cada infracció.

3. El plec de càrrecs s'ha de notificar a la persona expedientada, que disposa d'un termini de deu dies hàbils per contestar-lo, per al·legar tot allò que estimi pertinent en defensa seva, i per proposar proves, si ho considera oportú.

4. L'instructor també pot decidir, d'ofici, l'obertura d'un termini de prova, que no pot ser superior a un mes; en aquest cas dóna a la persona expedientada la possibilitat de proposar-ne i practica les proves que consideri pertinents.

Excepcionalment, aquesta pròrroga es pot ampliar fins a un màxim de sis mesos més del termini fixat inicialment en el cas que per a poder prendre una decisió en relació a la proposta de sanció sigui necessari la confecció d'una o varies pericials tècniques. Aquesta pròrroga s'ha de motivar i no serà possible si es perjudiquen drets de tercers.

L'instructor ha de rebutjar les proves proposades per la persona expedientada, mitjançant resolució motivada quan resultin improcedents o innecessàries. Aquesta resolució no és susceptible de recurs, sense perjudici de la possibilitat de tornar a proposar les proves rebutjades en el marc del recurs contra la resolució que posi fi a l'expedient.

5. En el termini d'un mes a comptar de l'acabament del període de prova, quan s'hagi obert, o del termini per contestar el plec de càrrecs, en els altres supòsits, i amb independència que la persona expedientada l'hagi contestat o no, l'instructor dicta una proposta de resolució.

6. L'instructor trasllada la proposta de resolució a la persona expedientada, i li dóna un nou termini de deu dies hàbils per fer les al·legacions que consideri convenients.

Transcorregut aquest termini, eleva la proposta de resolució, juntament amb les al·legacions formulades eventualment, a l'òrgan competent per resoldre.

Motivació:

(Apartat 4) A l'igual que el dit en l'esmena anterior, la pràctica administrativa evidencia que determinats fets, i en el cas que ens ocupa, els susceptibles de ser sancionats, requereixen d'una informació complementària en forma de dictamen o pericial tècnics que no poden ser elaborats en un breu termini de temps.

A diferència del que succeeix en la resolució de peticions, on la tendència de l'administració és la de, en aquests casos, denegar per silenci administratiu; en el procediment sancionador en alguns casos succeeix el contrari, és a dir, sense

tenir la seguretat completa que s'ha comés una infracció, s'imposa la sanció i després l'administrat és qui ha d'utilitzar la via del recurs, administratiu o contenciós, moment en el qual s'acaba completant, per bé o per mal, aquesta mancança.

La idea és, obrint la possibilitat d'allargar, en circumstàncies extraordinàries, aquest termini, evitar una innecessària i costosa utilització dels procediments administratius i judicials.

(Apartat 6) Es suprimeix el darrer paràgraf de l'apartat 6 : “ *L'instructor pot prescindir d'aquest darrer tràmit, quan la proposta de resolució no contingui cap modificació del plec de càrrecs en relació amb els fets que es consideren provats, la seva qualificació jurídica i la sanció que es proposa.*”

Al nostre entendre, no queda clar quin és el tràmit del qual l'instructor pot prescindir i en quins casos. No ens queda clar si és quan la persona expedientada no utilitza el termini de deu dies hàbils per a fer les al·legacions que consideri; o bé si, havent-les fet, es considera que no hi ha cap modificació del plec de càrrecs en relació als fets que es consideren provats, la seva qualificació jurídica i la sanció que es proposa.

Aquest redactat, al nostre entendre, crea confusió. Suprimint-lo no es rebaixen garanties a l'administrat, al contrari, ja que amb independència que valori l'òrgan instructor l'administrat pot al·legar el que tingui per convenient en un termini raonablement breu de deu dies, que no retarda significativament el procediment.

Article 11. Addició d'un article 123 sexies

S'introdueix un nou article 123 sexies al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 sexies

1. Quan la infracció es qualifiqui com a lleu, l'expedient sancionador es pot instruir per mitjà del procediment abreujat que regula aquest article.

2. En el procediment abreujat, l'instructor practica les actuacions que considera oportunes per esclarir els fets i formula directament la proposta de resolució, que notifica a la persona expedientada amb la indicació que es tramita pel procediment abreujat. La persona expedientada disposa d'un termini de deu dies hàbils per formular al·legacions; aquesta circumstància s'ha de fer constar a la notificació de la proposta de resolució.

3. Un cop rebudes aquestes al·legacions, o bé quan ha transcorregut el termini per formular-les,

l'instructor eleva l'expedient a l'òrgan competent per resoldre.

4. Si a les al·legacions la persona expedientada proposa la pràctica de noves proves, l'instructor practica les que consideri pertinents, denega les altres i, tot seguit, eleva l'expedient a l'òrgan competent per resoldre.”

Esmena 11

De modificació

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (6)

Es proposa modificar el redactat de l'article 11 del Projecte de llei que addiciona un article 123 *sexies* del Codi de l'Administració modificant l'apartat 4, que quedaria redactat de la forma següent:

“Article 11. Addició d'un article 123 *sexies*

S'introdueix un nou article 123 *sexies* al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

"Article 123 *sexies*

1. Quan la infracció es qualifiqui com a lleu, l'expedient sancionador es pot instruir per mitjà del procediment abreujat que regula aquest article.

2. En el procediment abreujat, l'instructor practica les actuacions que considera oportunes per esclarir els fets i formula directament la proposta de resolució, que notifica a la persona expedientada amb la indicació que es tramita pel procediment abreujat. La persona expedientada disposa d'un termini de deu dies hàbils per formular al·legacions; aquesta circumstància s'ha de fer constar a la notificació de la proposta de resolució.

3. Un cop rebudes aquestes al·legacions, o bé quan ha transcorregut el termini per formular-les, l'instructor eleva l'expedient a l'òrgan competent per resoldre.

4. Si a les al·legacions la persona expedientada proposa la pràctica de noves proves, l'instructor practica les que consideri pertinents, denega les altres **motivadament** i, tot seguit, eleva l'expedient a l'òrgan competent per resoldre.”

Motivació:

Entenem que, malgrat es tracti d'un procediment abreujat que només es podrà aplicar a la sanció de faltes lleus, quan es denega una prova proposada, l'administrat té dret a saber el motiu de la denegació, a l'igual que en el procediment sancionador ordinari. Aquest és un principi del Dret administratiu segons el qual els actes desfavorables a l'administrat s'han de motivar. Per altra banda, entenem que la motivació de la

denegació d'una prova no suposa ni un esforç desproporcionat per a l'administració, ni tampoc suposa cap endarreriment del procediment. Finalment, es tracta d'una disposició que sempre dóna més garanties a l'administrat, per la qual cosa entenem positiu per al bon funcionament de l'administració que encara que es tracti d'un procediment abreujat, es motivi la denegació de les proves que es proposin.

Article 12. Addició d'un article 123 *septies*

S'introdueix un nou article 123 *septies* al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 *septies*

1. La resolució que posa fi al procediment sancionador ha de ser motivada, i ha d'expressar, quan sigui el cas, els fets que es consideren provats, la norma legal en què es tipifiquen com a infracció i la norma legal que estableix la sanció que s'aplica.

2. En la resolució no es poden declarar provats fets diferents dels que han estat determinats en el curs del procediment, amb independència del fet que se'n variï la qualificació jurídica.

3. La resolució pot adoptar mesures cautelars per garantir la seva eficàcia mentre no s'executi, fins i tot si no s'havien previst en la proposta de resolució.”

Esmena 12

De modificació

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (7)

Es proposa modificar el redactat de l'article 12 del Projecte de llei que addiciona un article 123 *septies* del Codi de l'Administració modificant l'apartat 3, que quedaria redactat de la forma següent:

“Article 12. Addició d'un article 123 *septies*

S'introdueix un nou article 123 *septies* al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 *septies*

1. La resolució que posa fi al procediment sancionador ha de ser motivada, i ha d'expressar, quan sigui el cas, els fets que es consideren provats, la norma legal en què es tipifiquen com a infracció i la norma legal que estableix la sanció que s'aplica.

2. En la resolució no es poden declarar provats fets diferents dels que han estat determinats en el curs del procediment, amb independència del fet que se'n variï la qualificació jurídica.

3. La resolució pot adoptar mesures cautelars per garantir la seva eficàcia mentre no s'executi, fins i

tot si no s'havien previst en la proposta de resolució. **Aquesta resolució també ha de ser motivada i les mesures cautelars han de ser proporcionals a l'eficàcia del que es vol garantir i previstes en una llei. No es poden adoptar mesures cautelars que puguin provocar perjudicis d'impossible o difícil reparació a l'administrat. Aquesta resolució és susceptible de recurs la interposició del qual no suspèn la mesura cautelar adoptada, sense perjudici de les responsabilitats que corresponguin si a la fi es declara inadequada o desproporcionada.**"

Motivació:

Les mesures cautelars constitueixen una limitació de drets fins que no es dicti una resolució definitiva i té com finalitat la de garantir l'execució d'una eventual decisió que encara no és ferma, quan aquesta ho esdevingui.

Aquestes mesures cautelars poden tenir gran transcendència per a l'administrat, per exemple, econòmica; o bé que el perjudici que causin sigui d'impossible o difícil reparació, per la qual cosa, entenem essencial que les mesures cautelars siguin proporcionades a una eventual execució, que la resolució que l'adopti sigui motivada i recurrent; i que aquestes mesures s'emparin en una llei, doncs no es pot deixar a l'arbitri de l'administració el tipus de mesures cautelars a adoptar.

Amb l'adopció de la nostra esmena, no es nega la possibilitat d'adoptar mesures cautelars, que en molts casos poden ser necessàries, però si que es donen garanties de protecció als administrats i s'evita una eventual arbitrarietat i indefensió.

Article 13. Modificació de l'article 124

Es modifica l'article 124 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

"Article 124

1. Tota persona que es consideri perjudicada per un acte o una resolució de l'Administració pot interposar-hi recurs en via administrativa, de la manera següent:

- a) Si es tracta d'actes de l'Administració general, davant del Govern.
- b) Si es tracta d'actes dels comuns, davant del Consell de Comú, salvat el cas que una ordinació del Comú corresponent ho disposi altrament.
- c) Quan es tracti d'actes dels organismes autònoms o de les entitats parapúbliques, cal atendre a allò que estableix la llei de creació de l'organisme autònom o l'entitat parapública; en defecte de disposició específica, el recurs s'interposa davant del Consell

d'Administració de l'organisme autònom o l'entitat parapública.

2. Es pot interposar recurs administratiu contra els actes definitius i contra els actes de tràmit que impossibilitin la continuació del procediment, i també contra els que produeixin indefensió.

3. El termini per formular recurs administratiu és d'un mes a comptar de la data de la notificació de l'acte objecte de recurs, excepte quan s'estableixi per llei s'estableixi un termini diferent.

4. La resolució del recurs posa fi a la via administrativa."

Esmena 13

De modificació

Grup Mixt (5)

Es proposa corregir una errada en el redactat del projecte, eliminant els mots "... s'estableixi..." deixant el redactat com segueix:

"3. El termini per formular recurs administratiu és d'un mes a comptar de la data de la notificació de l'acte objecte de recurs, excepte quan s'estableixi per llei s'estableixi un termini diferent."

Motivació:

S'observa un error en la transcripció de l'article 124.3 del Codi. Cal eliminar una reiteració.

Esmena 14

De modificació

Grup Parlamentari Demòcrata (2)

Es proposa modificar l'article 13, substituint el text del projecte de llei pel redactat següent:

"Article 13. Modificació de l'article 124

Es modifica l'article 124 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

"Article 124

1. Tota persona que es consideri perjudicada per un acte o una resolució de l'Administració pot interposar-hi recurs en via administrativa, de la manera següent:

- a) Si es tracta d'actes de l'Administració general, davant del Govern.
- b) Si es tracta d'actes dels comuns, davant del Consell de Comú, salvat el cas que una ordinació del Comú corresponent ho disposi altrament.
- c) Quan es tracti d'actes dels organismes autònoms o de les entitats parapúbliques, cal atendre a allò que estableix la llei de creació o regulació de l'organisme autònom o l'entitat parapública; en defecte de disposició específica, el recurs s'interposa davant del Consell

d'Administració de l'organisme autònom o l'entitat parapública.

Queden exceptuats del que estableix aquest apartat i es regeixen per les seves pròpies normes els recursos en matèria de construcció i urbanisme i en matèria fiscal i tributària, i els demés recursos per als quals una llei disposi un procediment especial.

2. Es pot interposar recurs administratiu contra els actes definitius i contra els actes de tràmit que impossibilitin la continuació del procediment, i també contra els que produeixin indefensió.

3. El termini per formular recurs administratiu és d'un mes a comptar de la data de la notificació de l'acte objecte de recurs, excepte quan s'estableixi per llei un termini diferent.

4. La resolució del recurs posa fi a la via administrativa.”

Article 14. Modificació de l'article 125

Es modifica l'article 125 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 125

La resolució del recurs ha de decidir sobre totes les qüestions que plantegi, encara que no hagin estat al·legades per les persones interessades; en aquest darrer cas, se'ls ha de donar un tràmit d'audiència prèvia.

No obstant això, la resolució ha de ser congruent amb les peticions formulades per la persona que recorre, la qual no pot veure empitjorada la seva situació com a conseqüència del recurs.”

Esmena 15

De modificació

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (8)

Es proposa modificar el redactat de l'article 14 del Projecte de llei que modifica l'article 125 del Codi de l'Administració, que quedaria redactat de la forma següent:

“Article 14. Modificació de l'article 125

Es modifica l'article 125 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 125

La resolució del recurs ha de decidir sobre totes les qüestions que plantegi, encara que no hagin estat al·legades per les persones interessades, **però sí que siguin connexes**; en aquest darrer cas, se'ls ha de donar un tràmit d'audiència prèvia **de deu dies per a què presentin al·legacions i proposin les proves que considerin pertinents, les quals s'han de practicar o no d'acord amb els terminis i els requisits del règim ordinari.**

No obstant això, la resolució ha de ser congruent amb les peticions formulades per la persona que recorre, la qual no pot veure empitjorada la seva situació com a conseqüència del recurs.”

Motivació:

Entenem que el pronunciament sobre qüestions relacionades amb la qüestió objecte del procediment administratiu però no plantejades per l'administrat, pot ser positiu i convenient en determinats casos. Ara bé, la simple menció que es donarà un “tràmit d'audiència prèvia” no és suficient ni dóna les garanties processals mínimes per no causar indefensió. Així, és convenient fixar el termini per a formular al·legacions i, alhora, permetre la proposició de mitjans de prova sobre qüestions que no s'han pogut debatre durant el procediment. La pràctica de la prova és lògica que segueixi el procediment normal.

Es tracta de dotar el procediment administratiu de seguretat jurídica, donar garanties a l'administrat i no causar-li indefensió.

Article 15. Addició d'un article 126 bis

S'introdueix un nou article 126 bis al Codi de l'Administració, dins el capítol IX, que queda redactat en els termes següents:

“Article 126 bis

La interposició prèvia d'un recurs administratiu és un requisit necessari per tenir accés a la via jurisdiccional. S'exceptuen d'aquesta disposició, i són, doncs, directament impugnables en via jurisdiccional, els actes següents:

- Els que impliquin la resolució d'un recurs administratiu.
- Els actes presumptes en virtut del silenci administratiu a què es refereix l'article 40.
- Els altres actes que estiguin exceptuats expressament per una llei.”

Article 16. Modificació de l'article 127

Es modifica l'article 127 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 127

Contra la desestimació, expressa o presumpta, d'un recurs administratiu, les persones interessades poden interposar recurs davant de la jurisdicció administrativa, en la forma i els terminis establerts per la llei que regula el procediment davant d'aquesta jurisdicció.”

Article 17. Addició d'un article 129 bis

S'introdueix un nou article 129 bis al Codi de l'Administració, dins el capítol IX, que queda redactat en els termes següents:

“Article 129 bis

1. Es pot interposar recurs extraordinari de revisió contra els actes administratius fermes quan es produeixi alguna de les circumstàncies següents:

a) Que apareguin documents de valor essencial per a la resolució de l'afer, ignorats en el moment en què es va dictar la resolució, o posteriors a aquesta resolució, i que evidencin l'error de la resolució objecte de recurs.

b) Que en la resolució hi hagin influït essencialment documents o testimonis declarats falsos per sentència judicial ferma.

c) Que la resolució s'hagi dictat com a conseqüència de prevaricació, corrupció o tràfic d'influències, violència o qualsevol altra conducta punible, declarada en sentència judicial ferma.

2. El recurs extraordinari de revisió s'interposa davant del Govern, del Consell de Comú o del Consell d'Administració de l'organisme autònom o l'entitat parapública, en funció de quina sigui l'Administració de la qual emana l'acte.

3. El termini per interposar recurs de revisió és de tres mesos a comptar de la data de coneixement dels documents, o de fermesa de la sentència.”

Article 18. Derogació de la disposició transitòria

Es deroga expressament la disposició transitòria del Codi de l'Administració.

Article 19. Addició d'una disposició addicional sobre el termini de l'article 124.3

S'introdueix una disposició addicional al Codi de l'Administració, després del capítol X, que queda redactada en els termes següents:

“Disposició addicional

Als efectes de l'article 124, apartat 3, no es considera que una llei estableix un termini de recurs diferent del que es fixa en aquest Codi quan estableix un termini de tretze dies hàbils.”

Esmena 16**D'addició**

Grup Parlamentari Demòcrata (4)

Es proposa afegir una disposició addicional amb el redactat següent:

“Disposició addicional

Els comuns poden establir convenis de col·laboració entre ells per a l'execució dels actes administratius o mancomunar serveis amb aquesta finalitat. Poden també establir convenis de col·laboració amb l'Administració general, amb la mateixa finalitat.”

Disposició transitòria primera. Procediments d'execució forçosa en curs

Els procediments d'execució forçosa dels actes administratius instats amb anterioritat a la data de l'entrada en vigor dels articles 1, 2 i 3 i dels apartats 2, 3, 4 i 5 de la disposició final primera d'aquesta Llei, segueixen el règim següent:

a) Si a la data de l'entrada en vigor dels articles esmentats, el batlle o el tribunal ja ha travat embargament o ha rebut diners a compte del deute, o ha imposat una multa coercitiva o ordenat mesures de compulsió directa, continua sent competent per conèixer i tramitar el procediment el mateix batlle o el mateix tribunal.

b) En els demés casos, el batlle o el tribunal dicta aute arxivant el procediment i deixa sense efecte, si n'hi ha hagut, el requeriment de pagament o les altres actuacions realitzades. L'aute s'ha de notificar a l'Administració, i també a la persona executada en el cas que se l'hagi posat en coneixement del procediment d'execució. En el mateix acte s'ha d'informar l'Administració i, si escau, la persona executada, que l'Administració esdevé en endavant competent per executar per si mateixa l'acte administratiu l'execució forçosa del qual s'havia sol·licitat. L'Administració pot sol·licitar al batlle o tribunal competent, i obtenir-lo, el retorn de l'original de l'expedient que correspongui.

Disposició transitòria segona. Procediments sancionadors en curs

Els procediments sancionadors que s'hagin iniciat abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es continuen tramitant i resolent d'acord amb les normes vigents en aquell moment. No obstant això, els drets de la persona expedientada que estableix l'article 123 *ter* del Codi de l'Administració són aplicables immediatament.

Esmena 17**D'addició**

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (10)

Es proposa addicionar una Disposició derogatòria al Projecte de llei relativa a la derogació del Reglament regulador del procediment sancionador de 21 d'octubre de 1998, que s'ubicaria després de la Disposició transitòria segona, quedaria redactat de la forma següent:

“Disposició derogatòria.

Salvat el que es preveu en la Disposició transitòria segona, es deroga el Reglament regulador del procediment sancionador de 21 d'octubre de 1998.”

Motivació:

Salvat el període transitori previst en la Disposició transitòria segona, és clar que amb la introducció d'un nou procediment sancionador en els articles 5 i següents de la Llei de modificació del Codi de l'Administració, el procediment regulat pel Reglament esmentat, queda derogat. Aquesta derogació per ser la llei una norma de rang superior al reglament es pot entendre que és tàcita. Però per a una millor claredat i pel fet que el Reglament regulador del procediment sancionador de 21 d'octubre de 1998 ha estat l'eina jurídica que ha regit fins el dia d'avui el procediment sancionador, creiem convenient introduir una derogació expressa.

Disposició final primera. Modificació de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal

1. Es modifica l'article 36 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que queda redactat en els termes següents:

“Article 36

El termini per interposar la demanda davant la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles és d'un mes a comptar de la data de la notificació de la resolució expressa del recurs administratiu previ, o de sis mesos a comptar de la data en què el recurs s'hagi de considerar resolt, o a comptar de la data en què la sol·licitud es pugui considerar refusada per silenci administratiu.”

2. Es modifica l'article 97 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que queda redactat en els termes següents:

“Article 97

L'execució de les sentències i les altres resolucions de la jurisdicció administrativa que siguin executòries i que no hagi de dur a terme el saig, d'acord amb la Llei del saig, correspon a la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles. El control de l'execució de les sentències i les resolucions esmentades correspon a la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, d'acord amb les disposicions d'aquest títol.

La Secció Administrativa del Tribunal de Batlles executa també els actes administratius que siguin executoris, a instància de l'Administració pública que els ha dictat, quan no han de ser executats per la mateixa Administració o pel saig, d'acord amb el Codi de l'Administració i la Llei del saig.”

3. Es modifica l'article 99 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que queda redactat en els termes següents:

“Article 99

L'Administració pública ha d'informar el ponent de la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles de

l'execució acomplerta voluntàriament per les parts en relació amb les sentències que hagi dictat el Tribunal, en el termini improrrogable de sis mesos a comptar de la data de la notificació de la sentència ferma i executiva.

Si, d'acord amb el que disposa el paràgraf anterior, el ponent constata que la sentència no ha estat executada o ha estat executada parcialment o inadequadament, pot practicar-ne d'ofici l'execució forçosa si no l'ha de dur a terme el saig, d'acord amb la Llei del saig.

En qualsevol cas, si la sentència ferma i executiva declara la nul·litat d'una disposició de caràcter general, la sentència ha de ser publicada íntegrament al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* immediatament després de la notificació.”

4. S'afegeix un article 99 bis a la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, abans de la secció primera i dins del capítol II del títol V, que queda redactat en els termes següents:

“Article 99 bis

1. L'Administració o la persona administrada que insti l'execució forçosa d'una resolució dictada per la jurisdicció administrativa ha d'adjuntar a la demanda d'execució una còpia de la resolució esmentada i acreditar-ne la fermesa.

Un cop acreditada la fermesa de la resolució judicial, el ponent de la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles dicta un aute d'execució.

2. Si la resolució judicial condemna al pagament d'una quantitat líquida, l'aute d'execució:

a) Determina les quantitats que eventualment s'han de satisfer en concepte de principal, interessos i costes, així com les quantitats que hagin estat dipositades o consignades durant la tramitació del procés i especifica a quins dels conceptes esmentats s'imputen les quantitats.

b) Identifica la persona executada i, si n'hi ha més d'una, fixa les quantitats que ha de satisfer cadascuna pels conceptes esmentats a la lletra a), tenint en compte el règim de responsabilitat de la persona condemnada o de les persones condemnades, si n'hi ha més d'una.

3. Si la resolució judicial condemna la persona executada a realitzar un acte d'execució que només pot ser acomplert per la persona obligada, que pot ser acomplert per una persona distinta de la persona obligada, o que comporta una obligació de no fer o passiva, s'apliquen els articles 100, 101 i 103, respectivament.

Si no es dóna compliment a la condemna o no és possible donar-hi compliment en els seus propis termes, i es determina l'obligació de satisfer una

multa coercitiva o una indemnització per danys i perjudicis, o quan la condemna inicial comporta subsegüentment l'obligació de satisfer una quantitat líquida, s'aplica l'apartat 2 d'aquest article.

4. L'Administració o la persona administrada poden formular un incident d'execució contra l'aute d'execució, en el termini de tretze dies hàbils des de la data en què els hagi estat notificat l'aute.

El ponent de la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles dóna trasllat de l'incident d'execució a les demés parts interessades, a fi que en el termini de vuit dies hàbils facin al·legacions.

Si alguna de les parts interessades s'oposa a l'incident, el ponent les emplaça per tal que en el termini de vuit dies hàbils proposin la pràctica de les proves que entenguin necessàries per tal d'acreditar les al·legacions.

Un cop practicades les proves proposades que el ponent hagi considerat oportunes, i les altres proves que decideixi d'ofici, dicta un aute que resol l'incident d'execució. Aquest aute pot ser objecte de recurs en apel·lació.”

5. Es deroga l'article 102 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989.

Esmena 18

De modificació

Grup Parlamentari Demòcrata (3)

Es proposa modificar l'apartat 1 de la disposició final primera, substituint el text del Projecte de llei pel redactat següent:

“Disposició final primera. Modificació de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal

1. Es modifica l'article 36 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que queda redactat en els termes següents:

“Article 36

El termini per interposar la demanda davant la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles és d'un mes a comptar de la data de la notificació de l'acte, quan sigui impugnabla directament per la via jurisdiccional, o de la data de la notificació de la resolució del recurs administratiu previ. Si no hi ha notificació, el termini és de sis mesos a comptar de la data en què la sol·licitud o el recurs s'hagin de considerar desestimats per silenci administratiu, d'acord amb les disposicions del Codi de l'Administració.”

Esmena 19

De modificació

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (9)

Es proposa modificar el redactat de la Disposició final primera del Projecte de llei de modificació

de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, en el seu apartat 2, que quedaria redactat de la forma següent:

“Disposició final primera. Modificació de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal

1. (...)

2. Es modifica l'article 97 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que queda redactat en els termes següents:

“Article 97

L'execució de les sentències i les altres resolucions de la jurisdicció administrativa que siguin executòries i que no hagi de dur a terme el saig, d'acord amb la Llei del saig, correspon a la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles. El control de l'execució de les sentències i les resolucions esmentades correspon a la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, d'acord amb les disposicions d'aquest títol.

La Secció Administrativa del Tribunal de Batlles executa també els actes administratius que siguin executoris, a instància de l'Administració pública que els ha dictat, quan no han de ser executats per la mateixa Administració o pel saig, d'acord amb el Codi de l'Administració i la Llei del saig; o bé a instància del propi administrat que hagi obtingut una resolució favorable i que havent o podent l'Administració o el saig haver-la executat, no ho ha fet.”

Motivació:

Es tracta de donar mitjans i tutela judicial als administrats que han obtingut resolucions administratives o actes administratius que els són favorables i que, per la raó que sigui, no han estat executats per qui correspon, ja sigui per l'administració o pel saig en cas de delegació.

Disposició final segona. Publicació de textos consolidats

S'encomana al Govern que en el termini màxim de tres mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei publiqui al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* els textos consolidats del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989, i de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que incloguin les modificacions introduïdes fins al moment en aquestes dues lleis i afegixin un títol a cadascun dels articles de les lleis esmentades.

Esmena 20

De modificació

Grup Mixt (6)

Es proposa modificar el redactat de la Disposició final segona mitjançant el redactat següent:

“Disposició final segona. Publicació de textos consolidats

S'encomana al Govern que en el termini màxim de tres mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei publiqui al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra els textos refosos del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989, i de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que incloguin exclusivament les modificacions introduïdes fins al moment en aquestes dues lleis i afegeixin un títol sintètic i adequat a cadascun dels articles de les lleis esmentades.”

Motivació:

La promulgació dels nous textos és absolutament necessària i inaugurarà una nova etapa del Dret administratiu andorrà. No obstant, la redacció d'aquesta disposició final segona planteja un problema constitucional molt delicat. Observi's que el text previst no es refereix a la legislació delegada (o Decrets legislatius), sinó a una figura que sembla diferent i que s'ha volgut denominar “text consolidat”. Però estem, pròpiament, davant un text refós, ja que el Govern incorpora els articles aprovats i, a més, “crea” els títols de tots els articles. Per això proposem un redactat que sembla més coherent amb la Constitució.

Esmena 21**D'addició**

Grup Parlamentari Demòcrata (5)

Es proposa afegir una disposició final tercera amb el redactat següent:

“Disposició final tercera

Les administracions desenvoluparan les disposicions normatives necessàries per a l'execució dels actes administratius, amb la finalitat d'establir un marc uniforme de procediment.”

Disposició final tercera. Entrada en vigor

Aquesta Llei entrarà en vigor al cap d'un mes de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, llevat dels articles 1, 2 i 3 i dels apartats 2, 3, 4 i 5 de la disposició final primera, que entraran en vigor al cap d'un mes de la data en què els primers saigs prenguin possessió de les seves funcions. El Govern ha de publicar un avís al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* per donar a conèixer aquesta data.

Esmena 22**De modificació**

Grup Parlamentari Socialdemòcrata (11)

Es proposa modificar la disposició final tercera del Projecte de Llei relativa a l'entrada en vigor, que quedaria redactat de la forma següent:

“Disposició final tercera. Entrada en vigor

Aquesta Llei entrarà en vigor al cap d'un mes de ser publicada al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra, llevat dels articles 1, 2 i 3 i dels apartats 2, 3, 4 i 5 de la disposició final primera, que entraran en vigor l'endemà de la data en què els primers saigs prenguin possessió de les seves funcions. El Govern ha de publicar un avís al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra per donar a conèixer aquesta data.

Motivació:

Entenem que, pel que fa a les normes relatives al saig, no és necessari ni es veu el sentit, a què entri en vigor al cap d'un mes de la seva presa en possessió, essent més lògic que ho sigui l'endemà de la presa en possessió del Saig.

Meritxell Verdú Marquilló

Informe de la Comissió Legislativa d'Interior relatiu al Projecte de llei de modificació del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989

La Comissió Legislativa d'Interior ha examinat, en el decurs de les reunions celebrades els dies 19 i 26 de novembre del 2014, l'informe del ponent relatiu al Projecte de llei de modificació del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989, d'acord amb els articles 98 i 99 del Reglament del Consell General, del qual se'n desprèn el següent:

Esmenes aprovades per unanimitat:

Esmena 11 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 11.

Esmena 14 (Grup Parlamentari Demòcrata) de modificació a l'article 13.

Esmena 18 (Grup Parlamentari Demòcrata) de modificació a la disposició final primera.

Esmena 22 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a la disposició final tercera.

Esmenes no aprovades:

Esmena 3 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 3.

Esmena 4 (Grup Parlamentari Mixt) de modificació a l'article 3.

Esmena 19 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a la disposició final primera.

Esmenes retirades per transacció i aprovades per unanimitat:

Esmena 1 (Grup Parlamentari Demòcrata) de modificació a l'exposició de motius.

Esmena 5 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 5.

Esmena 6 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) d'addició d'un nou article 5 bis.

Esmena 7 (Grup Parlamentari Mixt) de modificació a l'article 8.

Esmena 8 (Grup Parlamentari Mixt) de modificació a l'article 9.

Esmena 9 (Grup Parlamentari Mixt) de modificació a l'article 9.

Esmena 10 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 10.

Esmena 12 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 12.

Esmena 16 (Grup Parlamentari Demòcrata) d'addició d'una disposició addicional.

Esmena 20 (Grup Parlamentari Mixt) de modificació a la disposició final segona.

Esmena 21 (Grup Parlamentari Demòcrata) d'addició d'una disposició final tercera.

Esmenes retirades per transacció i aprovades per majoria:

Esmena 2 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 1.

Esmena 15 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 14.

Esmenes retirades:

Esmena 13 (Grup Parlamentari Mixt) de modificació a l'article 13.

Esmena 17 (Grup Parlamentari Socialdemòcrata) d'addició d'una disposició derogatòria.

Nota de la comissió: Els membres de la Comissió han acordat, per unanimitat, adequar els aspectes gràfics i de presentació del Projecte de llei a l'Acord del Consell General sobre l'estructura, el contingut i la forma de les lleis, del 18 d'abril del 2002. Així mateix, i per coherència amb l'aprovació de l'esmena 2, que ha estat transaccionada, s'ha introduït un nou apartat c) en l'article 3

Projecte de llei de modificació del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989

Exposició de motius

El dia 29 de març de 1989, els delegats permanents dels coprínceps van aprovar el Codi de l'Administració que, juntament amb l'aprovació de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, el 15 de novembre del mateix any, suposa la culminació del procés de naixement del dret administratiu modern al Principat d'Andorra, iniciat amb la creació, l'any 1982, del Consell Executiu, que va segregar l'Administració pública del Consell General. Fins llavors, si bé les normes emanades del Consell General, o altres vegades, dels coprínceps i els seus delegats, incidien en l'àmbit material del dret administratiu, no es podia parlar pròpiament de l'existència d'aquest dret al nostre país, atès que no era invocable ni impugnabile davant els tribunals.

El Codi de l'Administració regula per primera vegada les institucions bàsiques del dret administratiu, concretament l'acte administratiu, els contractes administratius, la responsabilitat administrativa, la funció pública i els béns de l'Administració, i també estableix les regles generals del procediment administratiu i dels recursos administratius. D'altra banda, la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal permet, també per primera vegada, la tutela jurisdiccional de les normes del dret administratiu davant una jurisdicció especialitzada.

El Codi de l'Administració, aprovat quatre anys abans de la promulgació de la Constitució, s'inspira en uns principis generals que són congruents amb els drets i les garanties que reconeix la norma suprema. Per aquest motiu, s'ha aplicat sense dificultats des de llavors i malgrat estar en vigor des de fa més de vint-i-cinc anys, només ha estat modificat molt parcialment dues vegades, amb la Llei del Govern, del 15 de desembre del 2000, i la Llei 11/2004, del 27 de maig, de modificació puntual del Codi de l'Administració. En efecte, el Codi de l'Administració ha proporcionat i continua oferint un marc jurídic i normatiu complet i adequat, i ha assolit amb escreix les finalitats cercades amb la seva aprovació. No obstant això, la necessitat de modificar una vegada més o d'ampliar-ne el contingut, a l'efecte de facultar l'Administració general i els comuns per tal que puguin executar forçosament i per si mateixos els actes administratius que dictin i siguin executoris, o per delegar aquesta facultat en el saig, ha fet aconsellable aprofitar l'ocasió per modificar altres disposicions normatives del Codi que convenia adaptar a la realitat actual, i

també afegir-ne de noves per resoldre algunes mancances o llacunes constatades.

Així doncs, s'ha promogut una tercera modificació del Codi de l'Administració, amb un abast més ampli i general que les modificacions anteriors, mitjançant una Llei que es desglossa en vint-i-dos articles, dues disposicions transitòries i tres disposicions finals, una de les quals comporta la modificació, l'addició i la derogació de diversos articles de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal.

Tal com s'ha anticipat, els tres primers articles de la Llei, que formen part de la secció sisena del capítol III del Codi, atorguen a l'Administració general i als comuns, i també als organismes autònoms i les entitats parapúbliques si els ho permet la seva llei de creació o regulació, la prerrogativa d'executar per la via forçosa, de forma autònoma i sense la intervenció, preceptiva fins ara, dels òrgans jurisdiccional, els actes administratius que dictin i siguin executoris, excepte els que s'han d'executar a través de mesures de compulsió directa, quan una llei no els autoritzi a fer-ho o no concorrin raons d'extrema urgència i necessitat. Al mateix temps, es possibilita que puguin acudir al saig a aquest efecte, i es detallen i regulen els mitjans d'execució que les administracions tenen al seu abast, segons el tipus d'acte administratiu que s'ha d'executar forçosament, i alhora es determinen els òrgans competents per decidir aquesta execució forçosa.

Aquesta nova facultat, que s'ha d'exercir d'acord amb el procediment que estableix la nova Llei de bases de l'ordenament tributari, suposa un canvi absolut del model existent, atès que trasllada a l'autoritat administrativa una competència fins ara exclusiva de la jurisdicció, amb la finalitat de resoldre o mitigar una problemàtica que d'ençà de l'any 1993 ha augmentat de forma exponencial. En efecte, el nombre cada cop més important d'actes administratius que no són executats voluntàriament i que a hores d'ara requereixen la tutela jurisdiccional per tal de ser executats per la via forçosa, ha conduït a una situació de col·lapse dels serveis de l'Administració de Justícia competents, motiu pel qual sovint aquesta tutela no es pot obtenir, amb el menyscapte que aquest fet comporta per a les administracions executants.

A continuació, la Llei deroga expressament el capítol IV del Codi de l'Administració, que ja va ser duta a terme de forma implícita amb l'aprovació, el dia 15 de desembre del 2000, de la Llei de la funció pública. I d'altra banda, modifica l'article 106, per adaptar-lo al principi de jerarquia normativa que emana de l'article 3 de la Constitució, i l'article 114, per permetre una renovació de la pròrroga del termini per a la presa de decisions per part de l'òrgan

administratiu competent, quan concorrin circumstàncies excepcionals i motivades degudament.

Els set articles següents, que s'encabeixen en una nova secció del capítol VIII del Codi de l'Administració, detallen els principis essencials del procediment sancionador administratiu, i desenvolupen d'aquesta manera els principis fonamentals que s'infereixen de l'article 1 del Codi. En aquest sentit, es reconeixen i es doten de contingut els principis de legalitat i de tipicitat; d'irretroactivitat de les disposicions sancionadores, llevat que comportin un efecte favorable per a la persona presumptament infractora; de seguretat jurídica; d'interdicció de tota arbitrarietat o de culpabilitat; de proporcionalitat i de prohibició de la doble pena. Així doncs, es trasllada al text legal el concepte de "coloració penal" del dret administratiu sancionador que des de fa anys reconeix la nostra jurisprudència, en consonància amb la del Tribunal Europeu de Drets Humans. I per aquesta mateixa raó, es precisen quins són els drets que emparen la persona que és objecte d'un expedient sancionador i, alhora, s'estableix una regulació específica del procediment administratiu sancionador que el Codi no distingia del procediment ordinari.

Tot seguit, la Llei modifica o afegeix cinc articles al capítol IX del Codi de l'Administració, amb l'objectiu de reformar substancialment el règim actual dels recursos administratius. En efecte, s'elimina el recurs d'alçada al Govern contra els actes que dicten els comuns, contradictori amb el principi d'autogovern dels comuns que garanteix l'article 79 de la Constitució. Aquest fet ha motivat que s'interpretés com un recurs d'alçada improp i ha ocasionat disfuncions. Així doncs, s'estableix en tots els casos un recurs únic que s'interposa sempre davant de l'òrgan col·legiat de l'Administració que ha dictat l'acte, llevat que es prevegi altrament. D'altra banda, a fi de reforçar els drets i les garanties de la persona administrada, s'amplia el termini general per a la interposició del recurs administratiu, dels tretze dies hàbils actuals que provenen del *Manual Digest*, excessivament curts, fins a un mes des de la notificació de l'acte objecte de recurs; es fixa l'obligació de l'Administració de resoldre en fase de recurs sobre totes les qüestions plantejades, encara que no hagin estat al·legades per la persona administrada, i s'incorpora expressament la prohibició de la "*reformatio in peius*". Ensenms, la modificació de l'article 127, posada en concordança amb la modificació de l'article 36 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal que efectua l'apartat 1 de la disposició final primera, comporta igualment un allargament substancial dels terminis per interposar recurs davant la jurisdicció

administrativa, que esdevenen d'un mes a partir de la notificació de l'acte o de la resolució del recurs administratiu previ, o de sis mesos des que la sol·licitud o el recurs s'han de considerar desestimats per silenci administratiu, en lloc del termini de tretze dies hàbils que en tots els casos s'aplica actualment. Finalment, es regula per primera vegada la possibilitat d'interposar un recurs extraordinari de revisió contra els actes administratius fermes en determinats supòsits taxats.

Els quatre darrers articles tenen com a finalitat, d'una banda, derogar la disposició transitòria del Codi de l'Administració, que va deixar de tenir raó d'existir a partir de la instauració de la jurisdicció administrativa i fiscal, i d'altra banda, mitjançant la introducció de les disposicions addicionals o final oportunes al Codi de l'Administració, fer possible l'aplicació del termini d'un mes per interposar recurs administratiu a les lleis especials que reproduïxen allò que disposa el Codi en aquesta matèria, en lloc de remetre-s'hi; convidar les administracions a establir convenis de col·laboració entre elles per a l'execució dels actes administratius, i encomanar-los el desenvolupament normatiu escaient a l'efecte d'establir un marc de procediment uniforme.

Les dues disposicions transitòries d'aquesta Llei regulen el règim aplicable als procediments d'execució forçosa dels actes administratius que s'estiguin tramitant a la data de l'entrada en vigor dels articles que fan possible l'execució per part de l'Administració general i els comuns i, si escau, dels organismes autònoms i les entitats parapúbliques, dels seus actes executoris, i determinen les normes aplicables als procediments sancionadors que es trobin en fase de tramitació en el moment de l'entrada en vigor de la nova secció 5 del capítol VIII del Codi.

La disposició final primera modifica tres articles de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, n'afegeix un i en deroga un altre. A banda del que s'ha esmentat, la disposició té la finalitat de confirmar la prerrogativa d'autotutela executiva de les administracions esmentades en relació amb els actes executoris que dictin, però també té l'objectiu de fer possible que a partir d'ara el saig esdevingui competent per executar les resolucions judicials que pronunciï la jurisdicció administrativa i que consisteixin en el pagament d'una quantitat líquida, tal com s'esdevé per a les resolucions judicials en matèria civil, d'acord amb la Llei del saig, per aplicació de la disposició final tercera, que modifica l'annex III del Decret dels veguers del 4 de febrer de 1986.

Aquesta novetat ha de permetre agilitzar l'execució de la majoria de les resolucions judicials que dicta a

hores d'ara la jurisdicció administrativa, la qual podrà concentrar els seus recursos en l'acompliment de la funció principal que té encomanada i que consisteix en la tramitació i la resolució dels litigis. Per tant, es feia també necessari regular amb detall els tràmits processals que s'han de seguir des que la persona interessada insta l'execució forçosa de la resolució judicial fins que es troba en disposició de sol·licitar aquesta execució al saig.

Finalment, la Llei conclou amb dues altres disposicions finals que, d'una banda, encomanen al Govern la publicació dels textos refosos corresponents i, d'altra banda, fixen la data d'entrada en vigor en dos temps dels articles i les disposicions transitòries i finals de la Llei.

Article 1. Modificació de l'article 51

Es modifica l'article 51 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 51

1. L'Administració general i els comuns, i els organismes autònoms i les entitats parapúbliques si els ho permet la seva llei de creació o regulació, poden procedir, per si mateixos, a l'execució forçosa dels actes administratius que siguin executoris, excepte quan se suspengui l'execució d'acord amb la llei, o quan la Constitució o la llei exigeixin la intervenció dels òrgans jurisdiccionals.
2. Quan es tracti de sancions, la interposició de recurs en temps i forma impedeix l'execució forçosa fins que la sanció esdevingui ferma.
3. Sense perjudici de la facultat d'execució forçosa a què es refereix l'apartat primer, l'Administració general, els comuns, els organismes autònoms i les entitats parapúbliques poden recórrer també al saig per tal que procedeixi a l'execució forçosa dels actes administratius que siguin executoris, un cop dictada la provisió de constrenyiment, d'acord amb la Llei del saig.”

Article 2. Addició d'un article 51 bis

S'introdueix un nou article 51 bis al Codi de l'Administració, dins el capítol III, que queda redactat en els termes següents:

“Article 51 bis

1. L'execució forçosa dels actes que comportin el pagament d'una quantitat líquida es duu a terme per la via de constrenyiment patrimonial, d'acord amb les normes que regulen el procediment de recaptació tributària en període executiu.
2. L'execució forçosa dels actes que puguin ser acompanyats per una persona distinta de la persona obligada es duu a terme per mitjà de l'execució subsidiària. Amb aquesta finalitat, l'Administració

executant pot practicar l'execució per si mateixa o per una tercera persona i exigir després l'import de les despeses i l'import corresponent als danys i perjudicis ocasionats, d'acord amb el que estableix l'apartat anterior. També pot liquidar provisionalment l'import esmentat abans de l'execució material i procedir per la via de constrenyiment patrimonial per obtenir-lo, i sufragar amb aquest import l'execució, a reserva de la liquidació definitiva.

3. En els supòsits en què ho autoritzin les lleis, per a l'execució de determinats actes l'Administració general i els comuns poden imposar multes coercitives, reiterades i separades per un espai de temps suficient per donar-hi compliment. La multa coercitiva és independent de les multes que es puguin imposar com a sanció, i els dos tipus de multa són compatibles.

4. Els actes administratius que imposin una obligació personalíssima i no es puguin executar per cap dels mitjans anteriors, es poden executar mitjançant compulsió directa quan una llei ho autoritzi; altrament, les administracions públiques han d'acudir a la jurisdicció per obtenir-ne l'execució forçosa. Això no obstant, en cas d'extrema urgència i per evitar un perill greu, les administracions públiques poden recórrer a mesures de compulsió directa sobre les persones.”

Article 3. Addició d'un article 51 ter

S'introdueix un nou article 51 ter al Codi de l'Administració, dins el capítol III, que queda redactat en els termes següents:

“Article 51 ter

Són òrgans competents per decidir l'execució forçosa dels actes administratius que siguin executoris i per dictar la provisió de constrenyiment:

- a) En l'Administració general, el cap de Govern i els ministres. Aquesta competència és delegable.
- b) En els comuns, l'òrgan que disposi l'ordinació d'organització i funcionament de cada comú. En defecte de previsió expressa, és competent el cònsol, que pot delegar aquesta competència.
- c) En els organismes autònoms i les entitats parapúbliques, cal atendre a allò que estableix la llei de creació o regulació de l'organisme autònom o l'entitat parapública; en defecte de disposició específica, el director de l'organisme autònom o l'entitat parapública és competent per decidir l'execució forçosa i dictar la provisió de constrenyiment.”

Article 4. Derogació del capítol VI

Es deroga expressament el capítol VI del Codi de l'Administració, intitulat *La funció pública*, i els articles 65 a 75, ambdós inclosos, que s'hi contenen.

Article 5. Modificació de l'article 106

Es modifica l'article 106 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 106

Qualsevol procediment establert per normes de rang inferior a la llei ha de respectar les disposicions d'aquest capítol, excepte en el cas que desenvolupi un procediment especial establert en una altra llei.”

Article 6. Modificació de l'article 114

Es modifica l'article 114 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 114

1. Els serveis administratius tenen la funció d'instruir els expedients, és a dir de reunir tots els elements que permetin a l'autoritat competent de prendre una decisió amb ple coneixement de causa.

2. D'acord amb l'article 36, s'han de respectar les normes sobre la forma i els terminis prescrits eventualment.

3. Les diligències d'instrucció i, en concret, els complements d'informació que es demanin a les persones interessades poden ser motiu de pròrroga dels terminis per a la presa de la decisió. La pròrroga es pot decidir quan les circumstàncies que concorren així ho aconsellin, per un termini que no pot superar la meitat del termini inicial, sempre que no perjudiqui els drets de terceres persones. En circumstàncies excepcionals i motivades degudament, es pot renovar la pròrroga per un nou termini que tampoc pot superar la meitat del termini inicial.”

Article 7. Addició d'una nova secció

S'introdueix una nova secció al Codi de l'Administració, amb el número 5, dins el capítol VIII, després de l'article 123, que queda redactada en els termes següents:

“5. Procediment sancionador”

Article 8. Addició d'un article 123 bis

S'introdueix un nou article 123 bis al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 bis

1. Les administracions públiques només poden exercir la potestat sancionadora quan els ha estat atribuïda expressament per una llei, i ho han de fer d'acord amb el procediment establert legalment per

exercir-la o, en defecte de procediment legal establert, amb aquest capítol.

2. Només constitueixen infracció administrativa les vulneracions de l'ordenament jurídic que estiguin establertes com a tals per una llei o per una ordinació comunal en el marc d'allò que disposa la Llei qualificada de delimitació de competències dels comuns. Les disposicions reglamentàries de desenvolupament poden introduir especificacions o graduacions a les infraccions i les sancions establertes legalment, però no poden establir noves infraccions o sancions ni alterar la naturalesa ni els límits de les infraccions i les sancions fixades legalment.

3. Només són aplicables les disposicions sancionadores que estiguin en vigor en el moment de produir-se els fets que constitueixen la infracció administrativa. Això no obstant, les disposicions sancionadores s'apliquen retroactivament si afavoreixen la persona presumptament infractora.

4. Només poden ser sancionades per fets constitutius d'infracció administrativa les persones físiques i jurídiques que en resultin responsables, encara que sigui per simple negligència. Les responsabilitats administratives que derivin del procediment sancionador són compatibles amb l'exigència a la persona infractora del restabliment de la situació que hagi alterat al seu estat originari, i també amb la indemnització pels danys i perjudicis que hagi ocasionat.

5. Les sancions administratives no poden comportar mai privació de llibertat.

6. No es poden sancionar novament els fets que ja han estat sancionats penalment o administrativament, quan s'aprecia identitat del subjecte, del fet i del fonament de la sanció."

Article 9. Addició d'un article 123 ter

S'introdueix un nou article 123 ter al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

"Article 123 ter

Qualsevol persona subjecta a un expedient sancionador té els drets següents:

a) Dret a ser informada dels fets que se li imputen; de la infracció o les infraccions que aquests fets puguin constituir; de les sancions que li puguin ser imposades, i de la identitat de l'instructor i de l'òrgan competent per imposar la sanció.

b) Dret a conèixer, en qualsevol moment, l'estat de la tramitació del procediment sancionador i a obtenir còpies dels documents que hi consten, en els termes establerts per aquest Codi.

c) Dret a formular alegacions, a proposar les proves que consideri oportunes i a utilitzar tots els mitjans de defensa admesos per l'ordenament que siguin procedents.

d) Dret a la presumpció d'innocència i a no declarar en contra de si mateixa.

e) Dret a ser assistida per un advocat durant la tramitació de l'expedient, de lliure elecció per part de la persona expedientada i al seu càrrec.

f) Dret a obtenir una resolució motivada.

g) Qualsevol altre dret que li reconeguin la Constitució i les lleis."

Article 10. Addició d'un article 123 quater

S'introdueix un nou article 123 quater al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

"Article 123 quater

1. El procediment sancionador s'inicia mitjançant una providència de l'òrgan competent en cada cas. Aquesta providència s'ha de notificar a la persona expedientada.

2. En rebre una comunicació o denúncia respecte a una suposada infracció administrativa, l'òrgan competent per iniciar el procediment pot ordenar l'obertura d'una informació reservada, abans de dictar la providència mitjançant la qual decideix la incoació de l'expedient o, si escau, l'arxiu de les actuacions.

3. En la mateixa providència en què ordena la incoació de l'expedient, l'òrgan competent ha de nomenar un instructor.

4. Un cop iniciat el procediment, l'òrgan competent per resoldre'l pot adoptar, motivadament, les mesures cautelars adequades per garantir l'eficàcia de la resolució que pugui recaure. En qualsevol cas, aquestes mesures cautelars han de ser proporcionades a la finalitat perseguida.

5. El procediment sancionador ha de separar la fase instructora de la sancionadora, que han de ser encomanades a òrgans diferents.

6. L'exercici per part de les administracions públiques de la potestat disciplinària respecte del personal al seu servei, tant de relació estatutària com contractual, es regeix per les normes que regulen la relació de servei corresponent. No obstant això, les normes d'aquest capítol s'apliquen amb caràcter supletori."

Article 11. Addició d'un article 123 quinques

S'introdueix un nou article 123 quinques al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 *quinquies*

1. Notificada la incoació de l'expedient, l'instructor ordena la pràctica de totes les actuacions i proves que consideri adequades per a l'esclariment dels fets i per determinar les responsabilitats susceptibles de sanció.

2. A la vista de les actuacions practicades, l'instructor redacta un plec de càrrecs, en què hi han de constar l'exposició dels fets imputats a la persona expedientada, la referència a les disposicions que han estat infringides i la proposta de sanció.

Si l'expedient s'obre simultàniament contra més d'una persona, s'han de diferenciar clarament els fets que s'imputen a cadascuna, les infraccions que constitueix cada conducta i les sancions que es proposen per a cada infracció.

3. El plec de càrrecs s'ha de notificar a la persona expedientada, que disposa d'un termini de deu dies hàbils per contestar-lo, per al·legar tot allò que estimi pertinent en defensa seva, i per proposar proves, si ho considera oportú.

4. L'instructor també pot decidir, d'ofici, l'obertura d'un termini de prova, que no pot ser superior a un mes; en aquest cas dóna a la persona expedientada la possibilitat de proposar proves i practica les que consideri pertinents. Excepcionalment i de forma motivada, l'instructor pot establir un termini de prova superior a un mes, o prorrogar el termini que hagi decidit inicialment, quan la quantitat o la complexitat de les proves que hagi de practicar ho facin aconsellable.

L'instructor ha de rebutjar les proves proposades per la persona expedientada, mitjançant una resolució motivada quan resultin improcedents o innecessàries. Aquesta resolució no és susceptible de recurs, sense perjudici de la possibilitat de tornar a proposar les proves rebutjades en el marc del recurs contra la resolució que posi fi a l'expedient.

5. En el termini d'un mes a comptar de l'acabament del període de prova, quan s'hagi obert, o del termini per contestar el plec de càrrecs, en els altres supòsits, i amb independència que la persona expedientada l'hagi contestat o no, l'instructor dicta una proposta de resolució.

6. L'instructor trasllada la proposta de resolució a la persona expedientada, i li dóna un nou termini de deu dies hàbils per fer les al·legacions que consideri convenientes. Transcorregut aquest termini, eleva la proposta de resolució, juntament amb les al·legacions formulades eventualment, a l'òrgan competent per resoldre.

Quan la proposta de resolució no contingui cap modificació del plec de càrrecs en relació amb els fets que es consideren provats, la seva qualificació

jurídica i la sanció que es proposa, l'instructor pot prescindir del trasllat de la proposta de resolució a la persona expedientada i elevar-la directament a l'òrgan competent per resoldre.”

Article 12. Addició d'un article 123 *sexies*

S'introdueix un nou article 123 *sexies* al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 *sexies*

1. Quan la infracció es qualifiqui com a lleu, l'expedient sancionador es pot instruir per mitjà del procediment abreujat que regula aquest article.

2. En el procediment abreujat, l'instructor practica les actuacions que considera oportunes per esclarir els fets i formula directament la proposta de resolució, que notifica a la persona expedientada amb la indicació que es tramita pel procediment abreujat. La persona expedientada disposa d'un termini de deu dies hàbils per formular al·legacions; aquesta circumstància s'ha de fer constar a la notificació de la proposta de resolució.

3. Un cop rebudes aquestes al·legacions, o bé quan ha transcorregut el termini per formular-les, l'instructor eleva l'expedient a l'òrgan competent per resoldre.

4. Si a les al·legacions la persona expedientada proposa la pràctica de noves proves, l'instructor practica les que consideri pertinents, denega les altres motivadament i, tot seguit, eleva l'expedient a l'òrgan competent per resoldre.”

Article 13. Addició d'un article 123 *septies*

S'introdueix un nou article 123 *septies* al Codi de l'Administració, dins la nova secció 5 del capítol VIII, que queda redactat en els termes següents:

“Article 123 *septies*

1. La resolució que posa fi al procediment sancionador ha de ser motivada, i ha d'expressar, quan sigui el cas, els fets que es consideren provats, la norma legal en què es tipifiquen com a infracció i la norma legal que estableix la sanció que s'aplica.

2. En la resolució no es poden declarar provats fets diferents dels que han estat determinats en el curs del procediment, amb independència del fet que se'n varii la qualificació jurídica.

3. Si s'han adoptat mesures cautelars durant la tramitació del procediment, la resolució s'ha de pronunciar, motivadament, sobre el manteniment o l'aixecament d'aquestes mesures. La resolució també pot adoptar motivadament noves mesures cautelars per garantir la seva eficàcia mentre no s'executi, fins i tot si no s'havien previst en la proposta de resolució. En qualsevol cas, aquestes mesures

cautelars han de ser proporcionades a la finalitat perseguida.”

Article 14. Modificació de l'article 124

Es modifica l'article 124 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 124

1. Tota persona que es consideri perjudicada per un acte o una resolució de l'Administració pot interposar-hi recurs en via administrativa, de la manera següent:

- a) Si es tracta d'actes de l'Administració general, davant del Govern.
- b) Si es tracta d'actes dels comuns, davant del Consell de Comú, salvat el cas que una ordinació del Comú corresponent ho disposi altrament.
- c) Quan es tracti d'actes dels organismes autònoms o de les entitats parapúbliques, cal atendre a allò que estableix la llei de creació o regulació de l'organisme autònom o l'entitat parapública; en defecte de disposició específica, el recurs s'interposa davant del Consell d'Administració de l'organisme autònom o l'entitat parapública.

Queden exceptuats del que estableix aquest apartat i es regeixen per les seves pròpies normes els recursos en matèria de construcció i urbanisme i en matèria fiscal i tributària, i els demés recursos per als quals una llei disposi un procediment especial.

2. Es pot interposar recurs administratiu contra els actes definitius i contra els actes de tràmit que impossibilitin la continuació del procediment, i també contra els que produeixin indefensió.

3. El termini per formular recurs administratiu és d'un mes a comptar de la data de la notificació de l'acte objecte de recurs, excepte quan s'estableixi per llei un termini diferent.

4. La resolució del recurs posa fi a la via administrativa.”

Article 15. Modificació de l'article 125

Es modifica l'article 125 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 125

La resolució del recurs ha de decidir sobre totes les qüestions que plantegi, encara que no hagin estat al·legades per les persones interessades; en aquest darrer cas, se'ls ha de donar un tràmit d'audiència prèvia per un termini de deu dies hàbils.

No obstant això, la resolució ha de ser congruent amb les peticions formulades per la persona que recorre, la qual no pot veure empitjorada la seva situació com a conseqüència del recurs.”

Article 16. Addició d'un article 126 bis

S'introdueix un nou article 126 bis al Codi de l'Administració, dins el capítol IX, que queda redactat en els termes següents:

“Article 126 bis

La interposició prèvia d'un recurs administratiu és un requisit necessari per tenir accés a la via jurisdiccional. S'exceptuen d'aquesta disposició, i són, doncs, directament impugnables en via jurisdiccional, els actes següents:

- a) Els que impliquin la resolució d'un recurs administratiu.
- b) Els actes presumptes en virtut del silenci administratiu a què es refereix l'article 40.
- c) Els altres actes que estiguin exceptuats expressament per una llei.”

Article 17. Modificació de l'article 127

Es modifica l'article 127 del Codi de l'Administració, que queda redactat en els termes següents:

“Article 127

Contra la desestimació, expressa o presumpta, d'un recurs administratiu, les persones interessades poden interposar recurs davant de la jurisdicció administrativa, en la forma i els terminis establerts per la Llei que regula el procediment davant d'aquesta jurisdicció.”

Article 18. Addició d'un article 129 bis

S'introdueix un nou article 129 bis al Codi de l'Administració, dins el capítol IX, que queda redactat en els termes següents:

“Article 129 bis

1. Es pot interposar recurs extraordinari de revisió contra els actes administratius fermes quan es produeixi alguna de les circumstàncies següents:

- a) Que apareguin documents de valor essencial per a la resolució de l'afer, ignorats en el moment en què es va dictar la resolució, o posteriors a aquesta resolució, i que evidencin l'error de la resolució objecte de recurs.
- b) Que en la resolució hi hagin influït essencialment documents o testimonis declarats falsos per sentència judicial ferma.
- c) Que la resolució s'hagi dictat com a conseqüència de prevaricació, corrupció o tràfic d'influències, violència o qualsevol altra conducta punible, declarada en sentència judicial ferma.

2. El recurs extraordinari de revisió s'interposa davant del Govern, del Consell de Comú o del Consell d'Administració de l'organisme autònom o

l'entitat parapública, en funció de quina sigui l'Administració de la qual emana l'acte.

3. El termini per interposar recurs de revisió és de tres mesos a comptar de la data de coneixement dels documents, o de fermesa de la sentència.”

Article 19. Derogació de la disposició transitòria

Es deroga expressament la disposició transitòria del Codi de l'Administració.

Article 20. Addició d'una disposició addicional primera

S'introdueix una disposició addicional primera al Codi de l'Administració, després del capítol X, que queda redactada en els termes següents:

“Disposició addicional primera

Als efectes de l'article 124, apartat 3, no es considera que una llei estableix un termini de recurs diferent del que es fixa en aquest Codi quan estableix un termini de tretze dies hàbils.”

Article 21. Addició d'una disposició addicional segona

S'introdueix una disposició addicional segona al Codi de l'Administració, que queda redactada en els termes següents:

“Disposició addicional segona

Els comuns poden establir convenis de col·laboració entre ells per a l'execució dels actes administratius o mancomunar serveis amb aquesta finalitat. Poden també establir convenis de col·laboració amb l'Administració general, amb la mateixa finalitat.”

Article 22. Addició d'una disposició final

S'introdueix una disposició final al Codi de l'Administració, que queda redactada en els termes següents:

“Disposició final

Les administracions han de desenvolupar de forma coordinada les disposicions normatives necessàries per a l'execució dels actes administratius, amb la finalitat d'establir un marc uniforme de procediment.”

Disposició transitòria primera. Procediments d'execució forçosa en curs

Els procediments d'execució forçosa dels actes administratius instats amb anterioritat a la data de l'entrada en vigor dels articles 1, 2 i 3 i dels apartats 2, 3, 4 i 5 de la disposició final primera d'aquesta Llei, segueixen el règim següent:

a) Si a la data de l'entrada en vigor dels articles esmentats, el batlle o el tribunal ja ha travat embargament o ha rebut diners a compte del deute, o ha imposat una multa coercitiva o ordenat mesures

de compulsió directa, continua sent competent per conèixer i tramitar el procediment el mateix batlle o el mateix tribunal.

b) En els demés casos, el batlle o el tribunal dicta aute arxivant el procediment i deixa sense efecte, si n'hi ha hagut, el requeriment de pagament o les altres actuacions realitzades. L'aute s'ha de notificar a l'Administració, i també a la persona executada en el cas que se l'hagi posat en coneixement del procediment d'execució. En el mateix acte s'ha d'informar l'Administració i, si escau, la persona executada, que l'Administració esdevé en endavant competent per executar per si mateixa l'acte administratiu l'execució forçosa del qual s'havia sol·licitat. L'Administració pot sol·licitar al batlle o tribunal competent, i obtenir-lo, el retorn de l'original de l'expedient que correspongui.

Disposició transitòria segona. Procediments sancionadors en curs

Els procediments sancionadors que s'hagin iniciat abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es continuen tramitant i resolent d'acord amb les normes vigents en aquell moment. No obstant això, els drets de la persona expedientada que estableix l'article 123 *ter* del Codi de l'Administració són aplicables immediatament.

Disposició final primera. Modificació de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal

1. Es modifica l'article 36 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que queda redactat en els termes següents:

“Article 36

El termini per interposar la demanda davant la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles és d'un mes a comptar de la data de la notificació de l'acte, quan sigui impugnabla directament per la via jurisdiccional, o de la data de la notificació de la resolució del recurs administratiu previ. Si no hi ha notificació, el termini és de sis mesos a comptar de la data en què la sol·licitud o el recurs s'hagin de considerar desestimats per silenci administratiu, d'acord amb les disposicions del Codi de l'Administració.”

2. Es modifica l'article 97 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que queda redactat en els termes següents:

“Article 97

L'execució de les sentències i les altres resolucions de la jurisdicció administrativa que siguin executòries i que no hagi de dur a terme el saig, d'acord amb la Llei del saig, correspon a la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles. El control de l'execució de les sentències i les resolucions

esmentades correspon a la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, d'acord amb les disposicions d'aquest títol.

La Secció Administrativa del Tribunal de Batlles executa també els actes administratius que siguin executoris, a instància de l'Administració pública que els ha dictat, quan no han de ser executats per la mateixa Administració o pel saig, d'acord amb el Codi de l'Administració i la Llei del saig.”

3. Es modifica l'article 99 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que queda redactat en els termes següents:

“Article 99

L'Administració pública ha d'informar el ponent de la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles de l'execució acomplerta voluntàriament per les parts en relació amb les sentències que hagi dictat el Tribunal, en el termini improrrogable de sis mesos a comptar de la data de la notificació de la sentència ferma i executiva.

Si, d'acord amb el que disposa el paràgraf anterior, el ponent constata que la sentència no ha estat executada o ha estat executada parcialment o inadequadament, pot practicar-ne d'ofici l'execució forçosa si no l'ha de dur a terme el saig, d'acord amb la Llei del saig.

En qualsevol cas, si la sentència ferma i executiva declara la nul·litat d'una disposició de caràcter general, la sentència ha de ser publicada íntegrament al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* immediatament després de la notificació.”

4. S'afegeix un article 99 bis a la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, abans de la secció primera i dins del capítol II del títol V, que queda redactat en els termes següents:

“Article 99 bis

1. L'Administració o la persona administrada que insti l'execució forçosa d'una resolució dictada per la jurisdicció administrativa ha d'adjuntar a la demanda d'execució una còpia de la resolució esmentada i acreditar-ne la fermesa.

Un cop acreditada la fermesa de la resolució judicial, el ponent de la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles dicta un aute d'execució.

2. Si la resolució judicial condemna al pagament d'una quantitat líquida, l'aute d'execució:

a) Determina les quantitats que eventualment s'han de satisfer en concepte de principal, interessos i costes, així com les quantitats que hagin estat dipositades o consignades durant la tramitació del procés i especifica a quins dels conceptes esmentats s'imputen les quantitats.

b) Identifica la persona executada i, si n'hi ha més d'una, fixa les quantitats que ha de satisfer cadascuna pels conceptes esmentats a la lletra a), tenint en compte el règim de responsabilitat de la persona condemnada o de les persones condemnades, si n'hi ha més d'una.

3. Si la resolució judicial condemna la persona executada a realitzar un acte d'execució que només pot ser acomplert per la persona obligada, que pot ser acomplert per una persona distinta de la persona obligada, o que comporta una obligació de no fer o passiva, s'apliquen els articles 100, 101 i 103, respectivament.

Si no es dóna compliment a la condemna o no és possible donar-hi compliment en els seus propis termes, i es determina l'obligació de satisfer una multa coercitiva o una indemnització per danys i perjudicis, o quan la condemna inicial comporta subsegüentment l'obligació de satisfer una quantitat líquida, s'aplica l'apartat 2 d'aquest article.

4. L'Administració o la persona administrada poden formular un incident d'execució contra l'aute d'execució, en el termini de tretze dies hàbils des de la data en què els hagi estat notificat l'aute.

El ponent de la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles dóna trasllat de l'incident d'execució a les demás parts interessades, a fi que en el termini de vuit dies hàbils facin al·legacions.

Si alguna de les parts interessades s'oposa a l'incident, el ponent les emplaça per tal que en el termini de vuit dies hàbils proposin la pràctica de les proves que entenguin necessàries per tal d'acreditar les al·legacions.

Un cop practicades les proves proposades que el ponent hagi considerat oportunes, i les altres proves que decideixi d'ofici, dicta un aute que resol l'incident d'execució. Aquest aute pot ser objecte de recurs en apel·lació.”

5. Es deroga l'article 102 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989.

Disposició final segona. Publicació de textos refosos

S'encomana al Govern que en el termini màxim de tres mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei publiqui al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* els textos refosos del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989, i de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, que incloguin les modificacions introduïdes fins al moment en aquestes dues lleis i afegeixin un títol a cadascun dels articles de les lleis esmentades.

Disposició final tercera. Entrada en vigor

Aquesta Llei entrarà en vigor al cap d'un mes de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, llevat dels articles 1, 2 i 3 i dels apartats 2, 3, 4 i 5 de la disposició final primera, que entraran en vigor l'endemà de la data en què els primers saigs prenguin possessió de les seves funcions. El Govern ha de publicar un avís al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* per donar a conèixer aquesta data.

En els termes precedents es formula l'informe de la Comissió Legislativa d'Interior que, d'acord amb l'article 100.1 del Reglament del Consell General, es trameta al M. I. Sr. Síndic General, als efectes escaients.

Sofia Garrallà Tomàs
Vicepresidenta de la Comissió Legislativa d'Interior

Sílvia Riva González
Presidenta de la Comissió Legislativa d'Interior

2.2 Proposicions de llei**Edicte**

La Sindicatura, en reunió tinguda el dia 9 de desembre del 2014, ha examinat el document que li han tramès els M. I. Srs. Jaume Bartumeu Cassany, president del Grup Parlamentari Mixt, David Rios Rius, president del Grup Parlamentari Socialdemòcrata i Ladislau Baró Solà, president del Grup Parlamentari Demòcrata, registrat en data 4 de desembre, sota el títol **Proposició de llei per l'eradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica** i exercint les competències que li atribueix el Reglament del Consell General en els articles que es citaran, ha acordat:

1. D'acord amb l'article 18.1.d), admetre a tràmit aquest escrit sota la qualificació de Proposició de llei.
2. Atribuir als capítols primer i quart i als articles 5 i 18 d'aquesta Proposició de llei el caràcter de qualificats.
3. D'acord amb l'article 82, aplicar, a demanda dels consellers generals del Grup Parlamentari Mixt, Socialdemòcrata i Demòcrata, el procediment d'urgència.
4. D'acord amb l'article 103.2, ordenar la seva publicació, i remetre-la al Govern perquè, en el termini de set dies i mig, manifesti el seu criteri. El Govern haurà d'evacuar el seu informe per tot el dia 19 de desembre del 2014, a les 13.30h.

Tot el que es fa públic per a general coneixement i efectes.

Casa de la Vall, 9 de desembre del 2014

Vicenç Mateu Zamora
Síndic General

Proposició de llei per l'eradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica**Exposició de motius**

En els darrers anys les societats han pres consciència del drama de la violència de gènere i de la violència domèstica i de les seves conseqüències; per això, tant en l'àmbit europeu com en l'internacional s'ha començat a treballar per eradicar i prevenir aquests tipus de violència. El Principat d'Andorra, seguint aquest lideratge europeu i internacional, s'ha adherit al Conveni del Consell d'Europa sobre la prevenció i la lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica.

L'Organització de les Nacions Unides a la IV Conferència Mundial de 1995 ja va reconèixer que la violència de gènere és un obstacle per aconseguir els objectius d'igualtat, desenvolupament i pau, i que viola i menyscaba el gaudi dels drets humans i les llibertats fonamentals. A més, la defineix àmpliament com una manifestació de les relacions de poder històricament desiguals entre dones i homes.

Davant d'aquest paradigma social i institucional s'ha considerat que era el moment oportú perquè Andorra aprovi una llei de prevenció i eradicació d'aquests tipus de violència, però no tan sols per donar compliment als compromisos internacionals i europeus, sinó també per fer efectiva la nostra pròpia Constitució i donar una resposta legislativa a les necessitats socials del moment.

En aquest context, doncs, parlar de violència de gènere i de violència domèstica suposa situar-nos davant d'un problema de gran magnitud que engloba múltiples perspectives que requereixen igualment múltiples respostes pluridisciplinàries.

En els últims anys el problema de la violència domèstica ha rebut un tractament especial a través de la Llei qualificada 91/2010 del 16 de desembre, que s'ha fet ressò de les orientacions i de les recomanacions provinents d'organismes internacionals, davant el rebuig que en els darrers anys s'ha mostrat a aquest tipus de violència. Igualment, el Codi penal vigent, el Codi de procediment penal, la Llei qualificada del matrimoni amb les seves successives modificacions i la Llei qualificada d'immigració amb les seves successives

modificacions completen el marc legal de protecció de la violència de gènere i de la violència domèstica. És important recalcar, tanmateix, que el ministeri responsable de la salut i el benestar va posar en funcionament el 2006 l'Equip d'Atenció Integral a la Dona, de caràcter pluridisciplinari, que té per objectiu assegurar l'atenció a les víctimes de violència de gènere a Andorra, així com als seus fills.

Tot i que sembla evident manifestar que no és el mateix la violència de gènere que la violència domèstica, ja que l'una apunta clarament al gènere i l'altra, a la família com a subjectes de referència, s'ha de reconèixer que l'hàbitat familiar és propici a l'exercici de relacions de domini pròpies d'ambdós tipus de violència. L'hàbitat familiar esdevé una situació de risc, ja no solament per la naturalesa i la complexitat de la relació afectiva i sexual, per la seva intensitat i per la seva privacitat, sinó, sobretot, perquè constitueix un espai privilegiat per al desenvolupament de rols de gènere ancestrals. La violència de gènere i la domèstica no són solament un problema que afecti l'àmbit privat, al contrari, es manifesten com el símbol més brutal de la desigualtat existent en la nostra societat.

La prevenció de tots dos tipus de violència és enfocada per la Llei d'una manera integral i multidisciplinària, començant pel procés de socialització i educació. La conquesta de la igualtat i el respecte a la dignitat humana i a la llibertat de les persones han de ser objectius prioritaris en tots els nivells de socialització. Per aconseguir una prevenció integral, s'ha dissenyat una llei en què la prevenció és l'eix transversal de la norma per poder promoure un canvi d'actitud i eliminar els comportaments que legitimen, permeten o inciten la violència de gènere i la domèstica. Amb aquesta mentalitat preventiva s'han implantat unes accions des de l'àmbit educatiu i acadèmic, social i sanitari, laboral i des dels mateixos mitjans de comunicació perquè, com a sectors estratègics i amb l'ajuda dels poders públics, poden implantar una cultura que no permeti la discriminació vinculada a la violència de gènere i a la domèstica i promoure actituds a favor de la resolució pacífica de conflictes i de respecte a les qüestions de gènere. A més, s'ha dissenyat una intervenció integral en les víctimes d'aquests tipus de violència per evitar i prevenir que tornin a ser víctimes dels agressors. Per això, la Llei inclou mesures de detecció de les situacions de risc, intervenció integral, assistència i protecció. La finalitat és aconseguir una recuperació integral de la víctima per evitar la revictimització. I en aquesta prevenció no podien faltar les mesures adreçades als agressors, amb l'objectiu de canviar els patrons de conducta i evitar nous casos de violència. A l'ensem és important recalcar que la norma crea la Comissió Nacional de

Prevenció de la Violència de Gènere i Domèstica, la funció principal de la qual és garantir el compliment de la Llei, i assegurar la col·laboració i la coordinació eficaces entre tots els departaments de l'Administració que tinguin com a funció directa o indirecta actuar en casos de violència de gènere i domèstica, principalment per aconseguir la comunicació i la coordinació necessàries entre les diverses persones que intervenen en aquests processos. I finalitza amb les precisions de defensa, protecció i tutela judicial necessàries orientades a casos de violència de gènere i violència domèstica.

La Llei s'estructura en cinc (5) capítols, vint-i-cinc (25) articles, dues (2) disposicions addicionals, dues (2) disposicions transitòries, i tres (3) disposicions finals.

Capítol primer. Disposicions generals

Article 1. Objecte de la Llei

1. Aquesta Llei té per objecte actuar de forma integral per prevenir i combatre la violència de gènere i la violència domèstica.
2. Aquesta Llei estableix els drets de les víctimes i les mesures de sensibilització, prevenció, formació, recerca, intervenció, protecció i tutela judicial per donar resposta a les necessitats de les víctimes de qualsevol manifestació de violència de gènere o de violència domèstica.

Article 2. Definicions

1. Violència de gènere: Fa referència a tota modalitat de violència física o psicològica exercida contra qualsevol persona per raó de sexe o gènere que impliqui o pugui comportar danys o patiments físics, sexuals, psicològics o econòmics, així com l'amenaça de dur-los a terme, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant en l'àmbit privat com en el públic. La violència de gènere és un tipus de discriminació que implica una violació dels drets humans.
2. Violència domèstica: Fa referència a tots els actes de violència física, sexual, psicològica o econòmica que es produeixen en el si de la família, llar, o entre els cònjuges o parelles de fet, antics o actuals, amb independència que l'autor del delictes comparteixi o hagi compartit el mateix domicili que la víctima.
3. Agressions sexuals: Són una expressió de disparitat de poders. Consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercides contra un gènere i menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per abusar, i es practica des d'una situació de poder (violació, incest, violació marital, assetjament sexual, explotació sexual, etc.).

4. Víctimes: D'acord amb aquesta Llei es considera víctima la persona objecte d'alguna de les modalitats de violència descrites en els apartats precedents independentment de l'edat, així com les seves filles i els seus fills menors d'edat.

5. Victimització secundària: La victimització secundària s'entén com el maltractament addicional exercit contra les víctimes com a conseqüència directa o indirecta dels dèficits -qualitatius o quantitius- de les intervencions desencertades dutes a terme pels organismes responsables tals com serveis socials, serveis sanitaris, sistema jurídic, mitjans de comunicació, servei de policia, etc., en què la víctima experimenta una nova violació dels seus drets legítims. Aquestes intervencions comporten un dany emocional a les víctimes.

6. Protocols d'actuació: Normes d'actuació en cas de violència de gènere o violència domèstica establertes per cada àrea d'intervenció per garantir l'homogeneïtat i la qualitat en la prestació de l'assistència i la protecció.

7. Guia de col·laboració: És el document elaborat per la Comissió Nacional de Prevenció de la Violència de Gènere i Domèstica que garanteix l'ordenació de les actuacions dels ministeris i departaments de l'Administració implicats en la prevenció, l'assistència i la persecució de la violència de gènere i la violència domèstica.

Aquesta Guia de col·laboració inclou els protocols d'actuació de cada àrea d'intervenció, els quals preveuen les mesures necessàries per evitar la duplicitat de recursos i serveis i estableixen mecanismes de col·laboració per oferir a les víctimes de violència de gènere o domèstica, juntament amb el treball en xarxa, una acció coordinada i integral entre els ministeris i els professionals implicats.

8. Servei Tècnic de Punts de Trobada: És el servei destinat a atendre i a prevenir la conflictivitat que sorgeix en les relacions familiars i, especialment, en el compliment del règim de visites de les filles i els fills establerts en els processos de separació i divorci dels progenitors, en els processos d'adopció o modificació de mesures paternofilials, així com en els supòsits d'exercici de la tutela per part de l'Administració. El Servei Tècnic de Punts de Trobada s'ha de portar a terme en un lloc habilitat i amb professionals qualificats en violència de gènere i domèstica. Té com a finalitat protegir els menors i prevenir conflictes familiars. El servei pot consistir en estades tutelades o supervisades o en intercanvis.

Article 3. Àmbit d'aplicació

1. Aquesta Llei és d'aplicació en tot el territori del Principat d'Andorra i és de compliment obligat per a tots els poders públics, persona física o jurídica,

pública o privada, segons els termes previstos en aquesta mateixa Llei.

2. Totes les víctimes de violència de gènere o de violència domèstica que resideixin al Principat d'Andorra, amb independència del seu origen, relació, sexe o qualsevol altra condició o circumstància personal o social, tenen garantits els drets que específicament es reconeixen en aquesta Llei.

En tot cas, s'han de respectar els drets dels estrangers establerts en els tractats i els acords internacionals vigents.

Article 4. Principis rectors

Els principis rectors que han d'orientar el contingut i l'aplicació d'aquesta Llei són els següents:

a) La prevenció com a eix fonamental i transversal: El disseny de les polítiques i de les accions que s'han d'emprendre amb l'objectiu de prevenir i evitar accions, omissions o comportaments de violència de gènere i domèstica. Per això s'han de dissenyar estratègies que promoguin un canvi d'actitud per part de la societat en relació amb la prevenció i l'eradicació de les dites accions, omissions o comportaments, i fomentar estratègies de protecció i apoderament de les víctimes per evitar situacions de revictimització.

b) Intervenció integral: La intervenció per prevenir i combatre situacions de violència de gènere i domèstica ha de ser multidisciplinària i interdisciplinària, i ha d'englobar des de la detecció fins a la recuperació integral. Els professionals que hi intervinguin han d'acreditar una formació especialitzada en cada cas, així com una formació específica per atendre els menors, en el cas que s'hagi d'intervenir sobre aquest col·lectiu, i treballar de forma coordinada i en xarxa per evitar la victimització secundària.

c) Transversalitat de gènere: Les polítiques i les actuacions que s'han de dur a terme s'han d'enfocar quan sigui necessari des de la perspectiva del gènere per poder eliminar la discriminació social i les conductes sexistes que fomenten la violència de gènere i la domèstica, o altres discriminacions i desigualtats, i que permeten que aquesta violència o discriminació sigui un mecanisme de control cap a la víctima.

d) Participació ciutadana: Les accions dutes a terme han de promoure la creació i la col·laboració i la participació de les entitats, sindicats, associacions i organitzacions que des de la societat civil actuen en contra de la violència de gènere i la violència domèstica.

Capítol segon. Drets de les víctimes i mesures de sensibilització, prevenció, formació i recerca

Article 5. Drets de les víctimes

Les víctimes tenen els drets següents:

a) Dret a la informació: Tota persona té dret a rebre informació plena i un assessorament adequat en relació amb la violència de gènere i la violència domèstica a través dels serveis socials i sociosanitaris corresponents o dels altres departaments de l'Administració implicats en aquests processos.

Aquesta informació ha de tractar, com a mínim, dels drets i les mesures previstos en aquesta Llei i en la Llei de serveis socials i sociosanitaris i els llocs on es presten els serveis, i també de les actuacions en cas d'emergència.

L'accés a la informació ha de ser efectiu, per això s'han d'articular els mecanismes necessaris perquè la persona que vulgui ser informada, i que per les seves circumstàncies personals i socials pugui tenir més dificultat per accedir a una informació integral, tingui garantit l'exercici efectiu d'aquest dret. La informació, editada en qualsevol suport, també s'ha d'oferir en els idiomes de les comunitats de nouvinguts més representatives, així com en format accessible i comprensible per a les persones amb discapacitat, com ara en llengua de signes o altres modalitats o opcions de comunicació, inclosos els sistemes alternatius i augmentatius.

Tota la informació disponible ha de ser accessible a través de les noves tecnologies, particularment en relació amb els recursos existents i els serveis d'atenció.

Aquesta informació s'ha de poder obtenir de forma anònima, sense necessitat d'identificar-se ni d'aportar cap document que acrediti una situació de violència de gènere o domèstica.

b) Dret a l'assistència social integral: Les víctimes tenen dret a rebre una assistència social integral que garanteixi cadascun dels serveis i dels drets recollits específicament en aquesta Llei.

c) Dret a l'assistència sanitària i psicològica integral: Les víctimes tenen dret a rebre una atenció sanitària i psicològica que abasti des de la detecció fins a la seva recuperació integral quan sigui possible.

Per fer efectiu aquest dret s'han de desenvolupar els protocols d'actuació que permetin l'anàlisi, la valoració i l'establiment d'uns criteris mínims en el tractament sanitari i psicològic, tant pel que fa a la prevenció primària, com a la secundària i a la terciària, que estableixin unes pautes uniformes d'actuació i d'atenció a les víctimes en tots els nivells i modalitats d'intervenció sanitària i psicològica.

També han de promoure procediments de coordinació amb la resta de professionals que hi puguin o hi hagin d'intervenir, la capacitació de la víctima i mecanismes de recopilació de proves de la vulneració patida.

Aquests protocols s'han de revisar periòdicament i se n'ha de fomentar l'aplicació en l'àmbit de la sanitat privada.

d) Dret d'assistència jurídica: Qualsevol persona té dret a ser informada sobre els drets que assisteixen les víctimes, així com sobre les actuacions legals que s'han de dur a terme per protegir-les. Aquesta informació pot ser obtinguda de forma anònima, sense necessitat d'identificar-se ni d'aportar cap document que acrediti una situació de violència de gènere o domèstica.

El dret d'assistència jurídica comporta l'assessorament jurídic i l'assistència jurídica especialitzada en els termes previstos, respectivament, en els apartats 1 i 2 de l'article 18.

e) Dret a la protecció, a la intimitat i a la privacitat: Les víctimes tenen dret a rebre una protecció integral, real, efectiva i immediata, fins i tot si es troben en situació de risc, mitjançant l'activació de tots els recursos disponibles. S'ha de garantir la confidencialitat en tot moment, i en la mesura que sigui possible en tots els procediments, de la situació tant de la víctima com, si escau, de les seves filles i dels seus fills, i també la de les persones sol·licitants d'ajuda a favor de la víctima.

f) Dret d'informació de la situació processal i personal de la persona agressora: La víctima de violència de gènere o domèstica, sense necessitat de constituir-se en part en el procediment ni d'haver interposat cap denúncia, té dret a rebre informació sobre la situació processal i personal de la persona agressora, especialment de la seva situació penitenciària i de les mesures imposades, sempre que aquestes mesures afectin la víctima.

Article 6. Sensibilització i prevenció des de l'àmbit educatiu

1. Les mesures de sensibilització i de prevenció des de l'àmbit educatiu són totes les eines, les accions i les polítiques que es duen a terme als centres educatius i a les universitats amb l'objectiu de conscienciar de les causes i les conseqüències de la violència de gènere i de la violència domèstica, per poder-les prevenir establint uns models de convivència i de respecte pacífics i igualitaris.

2. Els sistemes educatius han de garantir que la població estudiantil adquireixi, en tots els nivells escolars, les competències necessàries per desenvolupar un aprenentatge en el respecte dels drets i de les llibertats fonamentals, així com

específicament pel que fa a la violència de gènere i a la violència domèstica.

A més, s'ha de garantir en tots els nivells escolars l'adquisició de competències relacionades amb la prevenció de conflictes i la capacitat per resoldre'ls d'una manera pacífica, així com el coneixement dels models de convivència basats en el respecte a la diversitat.

3. Cada centre educatiu ha d'impulsar i promoure totes les mesures de sensibilització i de prevenció establertes en aquest capítol així com totes les que puguin millorar la sensibilització i la prevenció de la violència de gènere i la domèstica. A final d'any cada centre educatiu ha d'avaluar les accions dutes a terme.

4. Els plans d'acció tutorial de tots els nivells educatius portats a terme en els centres educatius han de proporcionar una orientació acadèmica i professional no sexista ni discriminatòria, que contribueixi que l'alumnat pugui elegir sense les connotacions de gènere i sense cap discriminació entre les diverses opcions acadèmiques i professionals atenent les seves aptituds i les seves capacitats.

5. Els centres escolars i els departaments competents del Govern poden proposar activitats de promoció de la sensibilització, el coneixement i la prevenció de la violència de gènere i de la violència domèstica, tant per als seus propis professionals com per a les associacions de mares i pares d'alumnes.

6. Els responsables dels centres escolars estan obligats a comunicar als serveis socials corresponents l'existència de situacions acreditatives de violència de gènere o domèstica envers o entre l'alumnat. El Govern, a través del departament competent, ha de gestionar l'escolarització immediata dels infants que hagin de canviar de centre escolar a conseqüència d'una situació de violència de gènere o domèstica.

7. A més de les precaucions previstes en aquest article, els centres educatius han de prestar una atenció especialitzada a l'alumne/a víctima per prevenir les conseqüències de la violència de gènere o domèstica.

8. Les universitats, respectant-ne l'autonomia, han de fomentar en tots els àmbits acadèmics i de forma transversal la formació, la docència i la recerca en violència de gènere i violència domèstica, i concretament en els estudis universitaris de les professions sociosanitàries s'han d'impartir els continguts des d'una perspectiva de gènere.

Article 7. Sensibilització i prevenció des de l'àmbit social i sanitari

1. Des de l'àmbit social i sanitari s'han de dur a terme campanyes informatives sobre els factors de

risc que poden promoure la violència de gènere i la domèstica, així com les actuacions que es poden emprendre.

2. El ministeri encarregat de la salut i el benestar, a través del departament competent, ha de promoure i impulsar les actuacions dels professionals sanitaris per a la detecció precoç de qualsevol situació de violència de gènere o violència domèstica, i proposar les mesures que es considerin necessàries per optimitzar la contribució del sector sanitari en la lluita contra la violència de gènere i la violència domèstica.

Article 8. Sensibilització i prevenció en l'àmbit laboral

1. El Govern, a través del Departament de Treball, ha d'elaborar mesures específiques adreçades a la prevenció de la violència de gènere en l'àmbit laboral del sector privat, a fi d'eliminar comportaments i ambients que en fomentin l'aparició.

2. El Govern, a través del ministeri encarregat de la funció pública, ha d'elaborar mesures específiques adreçades a la prevenció de la violència de gènere en l'àmbit de la funció pública, a fi d'eliminar comportaments i ambients que en fomentin l'aparició.

3. En els processos selectius d'accés o de promoció impulsats per l'Administració pública es poden exigir coneixements relacionats amb el respecte dels drets fonamentals, la violència de gènere i la violència domèstica i la resolució pacífica de conflictes.

Article 9. Sensibilització i prevenció des de l'àmbit de la publicitat i dels mitjans de comunicació

1. Els mitjans de comunicació han d'evitar tota forma de discriminació en el tractament de la informació, en els continguts i la programació. Es consideren contraris a dret els continguts audiovisuals i la publicitat que justifiquin, menysvalorin o incitin a la violència de gènere o domèstica.

2. El Govern ha d'incorporar en els canals de la ràdio i de la televisió públiques continguts específics de sensibilització i informació sobre la violència de gènere i la violència domèstica, i que fomentin la igualtat real entre dones i homes.

3. La difusió d'informacions relatives a la violència de gènere i a la violència domèstica s'ha de portar a terme respectant l'objectivitat informativa, garantint un tracte digne per a les víctimes i oferint, en la mesura que sigui possible, informació dels recursos preventius, assistencials i de protecció existents, i de les conseqüències de la vulneració.

4. Quan es tractin notícies o continguts relacionats amb la violència de gènere i la violència domèstica s'ha de fer visible el telèfon gratuït d'assistència a les víctimes.

Article 10. Sensibilització i prevenció per part dels poders públics

1. Les mesures de sensibilització i de prevenció per part dels poders públics són totes les accions i les polítiques que tenen com a objectiu prevenir la violència de gènere i la violència domèstica, i conscienciar i informar sobre les conseqüències aplicables a qualsevol acte de violència de gènere o domèstica.

2. Amb l'objectiu de prevenir i eradicar la violència de gènere i la violència domèstica, els poders públics han de fer campanyes de sensibilització i d'informació.

3. El Departament d'Estadística ha d'incloure en el seu pla estadístic l'elaboració d'estadístiques que analitzin específicament la violència de gènere i la violència domèstica.

Article 11. Programes de formació continuada

1. El Govern ha de vetllar perquè la formació inicial i continuada dels professionals involucrats en la detecció, la intervenció i la prevenció de la violència de gènere i de la violència domèstica sigui una formació integral, multidisciplinària i especialitzada.

2. El Govern, amb la col·laboració d'entitats i persones professionals en la matèria, ha de dissenyar programes de formació específica en violència de gènere i violència domèstica. Aquesta formació específica ha de diferenciar dos nivells:

a) El nivell de *formació bàsica*, dirigit a totes les persones professionals que intervenen indirectament en processos de violència de gènere i violència domèstica.

b) El nivell de *formació capacitadora*, dirigit a les persones professionals que intervenen directament en processos de violència de gènere i violència domèstica. Aquest nivell ha de definir i determinar tractaments específics per als diferents tipus de vulneració.

3. El Govern ha de garantir la formació capacitadora de totes les persones professionals que treballen en la prevenció, la detecció, l'atenció, l'assistència, la recuperació i la reparació de situacions de violència de gènere i violència domèstica.

Article 12. Programes de recerca

1. El Govern ha de promoure estudis i projectes de recerca sobre tots els aspectes que formen el fenomen de la violència de gènere i la violència domèstica, com serien les causes, les conseqüències,

el grau de sensibilització de la societat, nous mecanismes de prevenció i les tècniques necessàries per eradicar-les.

2. Aquests programes de recerca poden ser desenvolupats pels mateixos professionals que intervenen en situacions de violència de gènere i violència domèstica mitjançant informes d'avaluació de les actuacions, a instància del departament corresponent, o bé mitjançant ajuts públics perquè grups de recerca o entitats especialitzades puguin desenvolupar-ne la recerca.

3. Dels resultats d'aquests informes, estudis o investigacions, que es considerin de rellevància, se n'ha de fer difusió pública i gratuïta a través de tots els mitjans per promoure el diàleg social i millorar la sensibilització, la conscienciació, la prevenció i la prestació del servei.

Capítol tercer. Detecció i intervenció integral

Article 13. Detecció de les situacions de risc

1. Dins del Pla nacional de serveis socials i socio-sanitaris (PNASS), el Govern ha de desenvolupar les actuacions necessàries per detectar situacions de risc o existència de situacions de violència de gènere o violència domèstica, a través dels serveis socials, sanitaris, educatius, de mediació o d'atenció ciutadana, prestant una atenció especial a les víctimes que pertanyin a grups de risc especial per la seva situació personal o social.

2. Per poder complir aquest objectiu, el ministeri encarregat de la salut i el benestar, amb la participació dels sectors involucrats, especialment de l'Equip d'Atenció Integral a la Dona, ha de desenvolupar els protocols específics de detecció, intervenció i prevenció.

3. Els professionals que tinguin indicis suficients o detectin un possible cas de violència de gènere o domèstica, n'han d'informar els Serveis Socials competents o l'Equip d'Atenció Integral a la Dona perquè puguin fer el seguiment del cas i aplicar-li el protocol d'actuació. Aquesta comunicació es farà després d'informar-ne primer la víctima, i d'explicar-li el protocol que cal seguir i els drets que l'assisteixen.

4. En el cas que hi hagi una situació d'alt risc per a la integritat física o psicològica de la víctima o de les persones del seu entorn, el professional ha de comunicar la situació de maltractament a instàncies policials o judicials, segons el que consideri pertinent.

Article 14. Intervenció integral

1. Per garantir la intervenció integral, professionals especialitzats prestaran assistència social, sanitària,

psicològica i jurídica. Aquests professionals han d'actuar en col·laboració i en xarxa.

2. L'assistència social, sanitària, psicològica i jurídica a favor de les víctimes s'ha de prestar en les mateixes instal·lacions o a prop, sempre que sigui possible, excepte que la naturalesa del cas ho desaconselli.

3. S'ha de garantir la presència d'un traductor quan sigui necessari, i procurar que aquest traductor sigui el mateix en tot el procés d'intervenció i recuperació.

4. L'assistència social, sanitària, psicològica i jurídica, i la resta de mesures d'intervenció, són reconegudes amb independència de la voluntat de les víctimes d'emprendre accions legals o de fer de testimoni contra la persona agressora.

5. El Govern, a través dels departaments i dels serveis corresponents, ha d'elaborar protocols d'actuació que a més de preveure els procediments que s'han de seguir en cas d'intervenció, han d'establir els mecanismes que s'han de complir per recopilar proves per si existís un futur procés judicial.

Article 15. Assistència social

L'assistència social s'ha de prestar a través dels serveis socials corresponents d'acord amb el que preveu la Llei de serveis socials i sociosanitaris i, en especial, cal:

- a) Coordinar totes les assistències que permeten una intervenció integral a favor de la víctima.
- b) Prestar els serveis d'assistència social, psicològica i jurídica amb coordinació amb els professionals sanitaris, o bé, quan calgui, derivar cap a professionals especialitzats i supervisar el seguiment i l'evolució de la víctima fins a la seva total recuperació en la mesura que sigui possible.
- c) Gestionar el telèfon gratuït d'assistència a les víctimes.
- d) Tramitar l'obtenció de les ajudes socials a favor de les víctimes.
- e) Prestar el suport social i educatiu a les víctimes.
- f) Efectuar una assistència formativa que permeti a les víctimes una recuperació integral per poder prevenir la revictimització.
- g) Gestionar un registre dels casos assistits per poder facilitar dades, respectant la confidencialitat, al departament competent per elaborar un banc de dades específic sobre les situacions de violència de gènere i violència domèstica.

Article 16. Assistència sanitària

1. Les víctimes tenen dret a rebre una atenció sanitària especialitzada, i el tractament corresponent,

per tal de procurar-los la recuperació integral en la mesura que sigui possible.

2. Aquesta assistència sanitària s'ha de prestar de forma coordinada amb la resta d'assistències tot respectant el protocol d'actuació previst a l'article 5c) per garantir una intervenció integral.

Article 17. Assistència psicològica

1. L'assistència psicològica, en coordinació amb l'atenció especialitzada en les àrees sanitàries, ha de procurar la desaparició de la simptomatologia presentada i la total rehabilitació psicològica per aconseguir una recuperació integral de la víctima en la mesura que sigui possible, i aportar mecanismes que en promoguin l'autonomia, si escau, i que previnguin futures vulneracions.

2. Es consideren prioritàries les intervencions amb víctimes que presentin problemes de salut mental, dependència de substàncies addictives o altres patologies que requereixin un tractament psicològic específic.

Article 18. Assistència jurídica

1. El Govern ha d'oferir el servei d'assessorament jurídic necessari a les víctimes de violència de gènere i violència domèstica. Aquest assessorament consisteix a proporcionar informació concreta i consells orientadors a les víctimes de violència de gènere i violència domèstica, tant si ho sol·liciten de forma expressa com si ho fan de forma tàcita, a fi que coneguin els drets que dimanen d'aquesta condició i també les institucions i els professionals als quals poden recórrer per dur a terme les actuacions administratives i judicials pertinents per fer-los efectius.

2. A banda de l'assessorament esmentat a l'apartat anterior, s'ha de garantir a les víctimes de violència de gènere i violència domèstica l'assistència jurídica especialitzada mitjançant el dret a la defensa i l'assistència tècnica lletrades, la qual té caràcter gratuït quan la persona sol·licitant acrediti una situació econòmica desfavorable o d'insolvència, d'acord amb la normativa aplicable en aquesta matèria.

Aquesta assistència jurídica especialitzada inclou tots els processos judicials que portin causa, directament o indirectament, d'una situació de violència de gènere o de violència domèstica, inclosa l'execució de les resolucions que es dictin.

3. El Col·legi Oficial d'Advocats d'Andorra ha d'adoptar les mesures necessàries per garantir que la designació d'un advocat pels torns d'ofici que corresponguin a favor de les víctimes de violència de gènere o violència domèstica, en el supòsit previst en aquest apartat, es faci de forma urgent.

Article 19. Programes d'intervenció amb agressors

1. El Govern ha de facilitar, als agressors que ho sol·licitin o que hagin estat condemnats per sentència ferma, programes específics de tractaments de control i de reeducació.

Aquests programes han de ser impartits per professionals acreditats i en llocs diferents on es facin els tractaments establerts en el capítol d'assistència social integral a favor de les víctimes, i han de tractar, com a mínim, sobre la reeducació en matèria de gènere, la resolució pacífica de conflictes, el tractament psicològic i la dependència de substàncies si fos necessari.

2. Amb aquest servei es pretén assegurar les condicions necessàries per prevenir situacions posteriors de violència de gènere i violència domèstica.

3. Quan convingui, el Departament de Benestar Social ha de coordinar els serveis tècnics de punts de trobada per portar a terme el règim de visites dels progenitors amb les seves filles i els seus fills quan així s'acordi administrativament, judicialment o ho sol·licitin les parts per evitar l'enfrontament entre elles o perquè considerin que és el més adequat per a la relació familiar. Aquests serveis s'han de regular mitjançant un reglament.

Article 20. Comissió Nacional de Prevenció de la Violència de Gènere i Domèstica

1. Es crea la Comissió Nacional de Prevenció de la Violència de Gènere i Domèstica (en endavant, CONPVG) com a òrgan de caràcter polític i tècnic per coordinar i cooperar dins de l'Administració els ministeris i els departaments implicats.

2. La CONPVG la presideix el titular del ministeri competent en matèria de salut i benestar social, que pot delegar aquesta responsabilitat en un alt càrrec del ministeri esmentat. La composició està integrada per representants dels diversos àmbits del Govern relacionats amb el benestar social, els serveis socials, la salut, l'educació, el treball, l'habitatge i la justícia, i hi ha d'haver obligatòriament i com a mínim un representant del Cos de Policia i un representant de l'Equip d'Atenció Integral a la Dona. Sense perjudici de les previsions contingudes en aquest article, la resta de competències i les normes de funcionament intern de la CONPVG s'han de desenvolupar mitjançant un reglament.

3. La CONPVG té com a funcions principals:

- a) Fer el seguiment del compliment de la Llei.
- b) Dissenyar les estratègies que s'han d'implantar per a la sensibilització, la prevenció, la detecció i la intervenció de les víctimes.

c) Elaborar el cronograma d'implantació de la Llei i de les estratègies, tot donant prioritat a les actuacions que incideixin en la prevenció de les situacions de violència de gènere i violència domèstica.

d) Avaluar les polítiques i les actuacions portades a terme.

e) Elaborar una guia de col·laboració i coordinació en la lluita contra la violència de gènere i la violència domèstica. En el marc d'aquesta funció, la CONPVG ha de garantir una col·laboració i una coordinació eficaces entre tots els departaments de l'Administració que tinguin com a funció directa o indirecta actuar en casos de violència de gènere i violència domèstica i, principalment, per aconseguir la comunicació i la coordinació necessàries entre els intervinents en processos de violència de gènere i violència domèstica.

f) Promoure el treball estratègic entre els ministeris i els departaments implicats per compartir metodologies i bones pràctiques en la prevenció i l'eradicació de la violència de gènere i la violència domèstica.

g) Qualsevol altra que la CONPVG decideixi en el marc d'aquesta Llei.

Les estratègies dissenyades per la CONPVG s'han de recollir en el Pla nacional de serveis socials i sociosanitaris (PNASS).

Capítol quart. Defensa, protecció i tutela judicial**Article 21. Mesures de protecció institucional**

1. La protecció en situacions de violència de gènere i violència domèstica obliga a aplicar immediatament tots els mitjans i els instruments necessaris per detectar-les, per adoptar mesures preventives i per articular mesures adequades perquè cessin les vulneracions.

2. Les garanties de protecció s'han d'assegurar tant per mitjans tecnològics com per serveis policials, i també per qualsevol altre mitjà que assegni la protecció de les víctimes.

Article 22. Nul·litat de ple dret

Són nuls de ple dret les disposicions, actes o clàusules dels negocis jurídics que constitueixin o causin situacions de violència de gènere i violència domèstica.

Article 23. Tutela judicial

1. Sense perjudici de les previsions contingudes en aquesta Llei, així com en la cartera de Serveis Socials i Sociosanitaris, tota persona que es consideri víctima de violència de gènere o domèstica pot

presentar, a banda de les accions penals que escaiguin, una acció davant de la jurisdicció civil a fi d'obtenir la tutela judicial per posar fi a la vulneració dels drets que li són reconeguts com a conseqüència d'una situació de violència de gènere o domèstica, establir les mesures adequades perquè cessi la vulneració i evitar vulneracions posteriors, i obtenir una reparació o una indemnització econòmica que compregui la totalitat del danys causats, inclosos el dany moral i el perjudici econòmic. Aquesta acció es ventila pel procediment que estableixi la normativa processal civil vigent.

2. Les mesures que es poden sol·licitar i en relació amb les quals l'òrgan jurisdiccional civil s'ha de pronunciar, sempre que no hagin estat ja sol·licitades o adoptades en l'àmbit penal o en el marc del procés de separació, de divorci o d'establiment o modificació de mesures paternofiliales, tot indicant-ne la durada i les condicions d'aplicació, són les següents:

- a) Ordre de protecció, amb la valoració prèvia de la situació objectiva de risc per a les víctimes de violència de gènere o domèstica. La concreció d'aquesta mesura s'ha de desenvolupar reglamentàriament.
- b) Sortida obligatòria de la persona demandada del domicili on ha estat convivint amb les víctimes o on la unitat familiar tingui establerta la residència, i la prohibició de tornar-hi.
- c) Ordre d'allunyament, tot prohibint a la persona demandada que s'aproximi a les víctimes o a les altres persones que s'indiquin a una distància determinada, la qual cosa impedeix acostar-s'hi en qualsevol lloc on es trobin, al seu domicili o al de la seva família, al seu lloc de treball, a la via pública o en qualsevol altre lloc que s'estableixi.
- d) Impediment de les comunicacions, tot prohibint a la persona demandada qualsevol classe de comunicació, sigui pel mitjà que sigui, amb les víctimes o amb les altres persones que s'indiquin.
- e) Ocultació de les dades relatives al domicili de les víctimes o de les altres persones que s'indiquin.
- f) Protecció judicial de les víctimes en les oficines judicials així com davant de qualsevol òrgan jurisdiccional, i assegurar la no confrontació visual entre les víctimes i la persona demandada durant la tramitació del procés.
- g) Suspensió del dret a la sol·licitud, la tinença, el port i l'ús d'armes per part de la persona demandada, amb l'obligació de dipositar-les allà on s'indiqui.
- h) Seguiment del tractament mèdic, psicològic, social o de qualsevol altra naturalesa per part de la persona demandada.

i) Qualsevol altra mesura que segons el criteri de l'òrgan jurisdiccional sigui necessària o convenient per fer cessar la vulneració o evitar vulneracions posteriors.

Aquestes mesures es poden adoptar de forma cautelar i urgent o en virtut de la resolució que posi fi al procés, separadament o conjuntament, d'acord amb les normes processals civils vigents. En qualsevol cas, s'ha d'advertir a la persona agressora de les responsabilitats penals que poden derivar de l'incompliment de les mesures adoptades.

3. La indemnització econòmica es fixa amb la valoració prèvia de les circumstàncies en què s'ha produït el fet vulnerador, la gravetat de la lesió o els danys que es deriven d'aquest fet, la reincidència eventual i el grau de violència exercit.

Article 24. Procediments judicials

1. L'òrgan jurisdiccional que tingui atribuït el coneixement d'un procés de separació, divorci o establiment o modificació de mesures paternofiliales ha de prendre en consideració especial els conflictes o les situacions de violència de gènere o domèstica esdevinguts en el nucli familiar en el moment de pronunciar-se sobre l'exercici de la pàtria potestat, la guarda i custòdia i els règims de visites dels fills menors d'edat.

Així mateix, ha d'adoptar les mesures necessàries perquè, entre d'altres, l'exercici de la guarda i custòdia i els règims de visites no constitueixin un perill per als drets i la seguretat dels fills menors d'edat, del progenitor custodi i dels familiars o de les altres persones concernides. En cas que hi pugui haver aquest perill, l'òrgan jurisdiccional pot adoptar les mesures assenyalades a l'apartat 2 de l'article 23 i les altres mesures establertes a la normativa aplicable vigent, i també pot suspendre, de forma cautelar o en virtut de la resolució que posi fi al procés, l'exercici de la pàtria potestat, de la guarda i custòdia i dels règims de visites, o establir que aquest règim de visites es dugui a terme mitjançant un punt de trobada o mitjançant altres mecanismes que garanteixin la seguretat dels fills menors d'edat.

2. En la resta de processos civils en què es constati o existeixin proves raonables d'una situació de violència de gènere o domèstica, l'òrgan jurisdiccional que en tingui atribuït el coneixement ha d'adoptar les mesures cautelars o definitives assenyalades a l'apartat 2 de l'article 23 i les altres mesures establertes a la normativa aplicable vigent i adreçades a garantir la protecció de les víctimes d'aquests tipus de violència.

En concret, els òrgans jurisdiccional han d'adoptar les mesures necessàries per protegir les víctimes de violència de gènere o domèstica que es troben a les

dependències judicials, i assegurar que no es produeixi cap confrontació visual entre la víctima i el/la presumpte/a agressor/a durant la pràctica de les diligències judicials.

Article 25. Legitimació activa

Sense perjudici de la legitimació individual de les persones víctimes de la violència de gènere o domèstica, les associacions, les entitats i les organitzacions legalment constituïdes que tinguin dins de les seves finalitats la defensa i la promoció dels drets humans i, en concret, la lluita contra la violència de gènere o domèstica estan legitimades per promoure accions judicials en defensa dels drets i dels interessos de les persones associades o que en formen part en els processos judicials, sempre que comptin amb la seva autorització expressa.

Disposició addicional primera. Col·laboració amb entitats privades

Per tal d'optimitzar els recursos públics i millorar l'eficiència de la prestació dels serveis, el Govern, si ho considera necessari, pot establir acords de col·laboració per portar a terme les assistències a les víctimes previstes en el capítol tercer, així com els programes d'intervenció amb agressors que recull l'article 19 d'aquesta Llei.

Disposició addicional segona. Intercanvi de dades

El Govern i la resta d'entitats que hi intervinguin, d'acord amb la Llei 15/2003, del 18 de desembre, qualificada de protecció de dades personals i les normes que la desenvolupen, es poden comunicar les dades per donar compliment a les disposicions previstes en aquesta Llei.

Disposició transitòria primera. Convenis subscrits

Els convenis subscrits amb el Govern per entitats privades o públiques per donar compliment a alguna de les disposicions d'aquesta Llei que estiguin vigents a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, tenen plena validesa fins que no es revisin o finalitzin, de conformitat amb les previsions establertes al conveni corresponent, sense perjudici de les adaptacions que exigeixi l'aplicació d'aquesta Llei.

Disposició transitòria segona. Protocols d'actuació

Es faculta el Govern perquè revisi els protocols d'actuació existents en cadascuna de les àrees i se n'adeqüi el contingut a les previsions establertes en aquesta Llei.

Disposició final primera. Habilitació normativa

S'encomana al Govern que dicti les disposicions reglamentàries que siguin necessàries per desenvolupar aquesta Llei.

Disposició final segona. Articles qualificats

Tenen caràcter de llei qualificada els capítols primer i quart d'aquesta Llei, així com els articles 5 i 18, que inclouen drets reservats a llei qualificada, segons l'article 40 de la Constitució del Principat d'Andorra.

Disposició final tercera. Entrada en vigor

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.